

Kaj je bolje: samostojna združenja ali sekcije?

Ustroj organizacij borcev širom po Sloveniji je z ustanovitvijo obč. odborov ZZB NOV prav gotovo prilagojen črki in duhu novega statuta ZZB NOV Jugoslavije. Ta ugotovitev pa ne velja za ustanovljena združenja borcev in združenja vojaških vojn invalidov. Prav o prilagajanju združenj po vaseh in krajevnih skupnostih določilom in duhu novega statuta je le potrebnih nekaj pripomb.

Kdorkoli se je, čeprav samo nekoliko, poglubil v določila statuta in izluščil iz njega pravi smisel njegovih določil, je moral ugotoviti, da statut ne določa, se pravi, ne narekuje združenja osnovnih organizacij borcev in vojaških vojn invalidov v enotna združenja, marveč v izjemnih primerih samo dopušča tako združitev.

Za utemeljitev navedenega se žal ne moremo izogniti navajanju nekaterih določil statuta. V členu 10. je namreč rečeno: »Združenja borcev narodnoosvobodilne vojne, združenja vojaških vojn invalidov ter združenja rezervnih oficirjev se ustanavljajo in delujejo...« V tem členu ni govora o enotnih združenjih borcev in vojaških vojn invalidov, nasprotno v drugem odstavku 11. člena je celo tole določilo: »V eni teritorialni skupnosti se lahko ustanovi tudi več združenj.« Tudi tu ni govora o enotnih združenjih. V 12. členu se drugi odstavek glasi takole: »Organizacijska osnova Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne so združenja.«

Vsa navedena določila govore torej o združenjih borcev in združenjih vojaških vojn invalidov. Le 15. člen dopušča izjemo. V tem členu je določeno, da skupščina ZVVI lahko, s tajnim glasovanjem sklene, da združenje vojaških vojn invalidov preneha obstajati in da se ustanovi sekcija VVI v združenju borcev NOV.

Prav gotovo je bilo nekaj primerov, ko so objektivni razlogi narekovali postopek v smislu določil 15. člena. Ponekod je bilo v združenjih VVI premalo članov, drugje se preostali člani niso mogli priključiti sosednjemu združenju VVI, vendar pa nam številke, ki jih imamo na voljo iz poročil o ustanovnih skupščinah ZZB NOV v 46 občinah povedo, da je v vseh teh občinah ostalo samo še 188 združenj vojaških vojn invalidov, a nadaljnjih 185 se jih je priključilo združenjem borcem NOV.

Ce se ustavimo samo pri nekaterih od tistih občin, v katerih se je največ združenj VVI priključilo združenjem borcev NOV, vzemo, da se jih je v Novi Gorici združilo 35 in le 6 je ostalo samostojnih, v Kočevju se jih je združilo 17 - torej vse, v Novem mestu imajo le še 4 samostojna združenja VVI, a 16 se jih je združilo, v Ajdovščini pa samo eno samostojno ob 12 združenjih. V Kopru se jih je združilo 10, a le 4 so ostala samostojna. V občini Ljubljana-Center se je združilo vseh 9 invalidskih združenj in v Mariboru-Tezno vseh 8 z združenji borcev.

To je le nekaj števil, ki prav gotovo ne morejo biti potrjeno, da so povsod postopali ta-

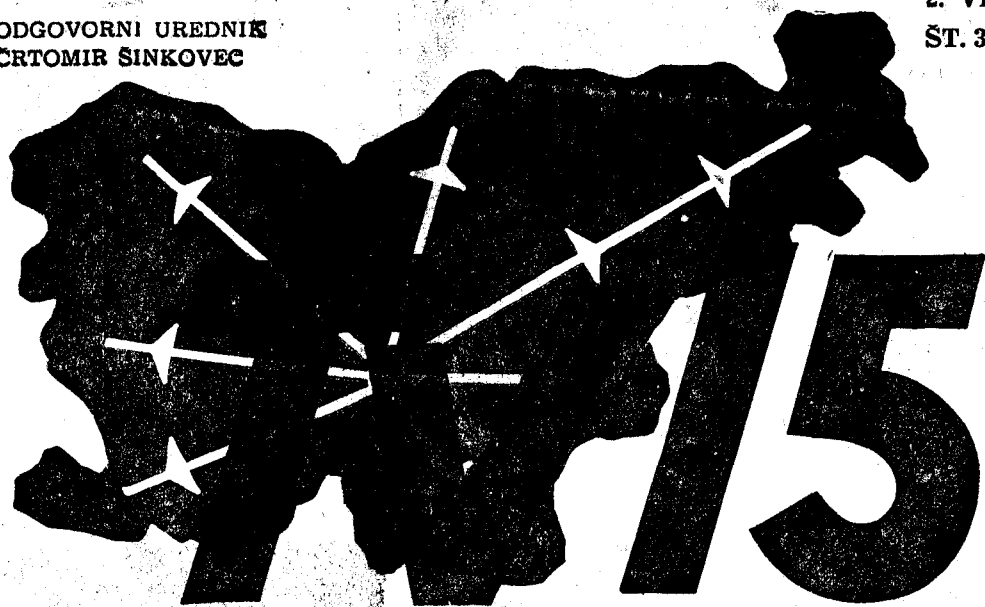
ko, kot to predpisuje statut ZZB NOV Jugoslavije, ko gre za sklepanje o prenehanju obstoja samostojnih združenj vojaških vojn invalidov.

O delu in uspehih sekcij VVI pri združenjih borcev nimamo podatkov. Menimo sicer, da so se tudi te že vživele v svoje naloge in svojo dejavnost, toda prepričani smo, da sekcije ne morejo povsem nadomestiti samostojnih združenj vojaških vojn invalidov, četudi bi bile vsestransko delavne.

V. M.

GLAVNI UREDNIK
FRANCE SUŠTERŠIČ
ODGOVORNI UREDNIK
CRITOMIR SINKOVEC

Leto IV
2. VIII. 1966
ŠT. 30

GLASILO ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NOV SLOVENIJE

PROSLAVE ZGODOVINSKE OBLETNICE

Kot vsa leta nazaj smo tudi letos po vsej Sloveniji počastili obletnico vstaje slovenskega naroda. Na Gorenjskem so praznik proslavili s številnimi prireditvami, srečanj bih borcev in izleti v naravo. Posebno lep prispevek praznovanju so dali Škofjeločani, ki so s prostovoljnim delom zgradili tri kilometre dolgo cesto do Križne gore. Tržičani in okoličani so slavili na Bistriški planini na Dobrci, v Podnartu pa so na slavnostni dan odprli nov betonski most čez Savo. Podobna srečanja borcev so bila tudi na Jesenicah, Gorjahi in drugod. Iz gorenjskega kota velja omeniti še lep spomenik 260 žrtvam iz Bohinja, ki so ga odkrili v Bohinjski Bistrici.

Revirski in savinjski borci so se na slavnostni dan srečali na Vrheh in po pestrem kulturnem programu obujali spomine na prehojeno bojno pot, GO ZZB NOV Slovenije pa poslali resolucijo, v kateri so izrazili popolno podporo stališčem in sklepom IV. plenuma. Večja skupina trboveljske »Mehanike« pa je odšla na tridnevni partizanski

gih hribov kresovi. Osrednja proslava je bila v dvorani prve slovenske vlade v Ajdovščini. Govoril je Ivan Regent.

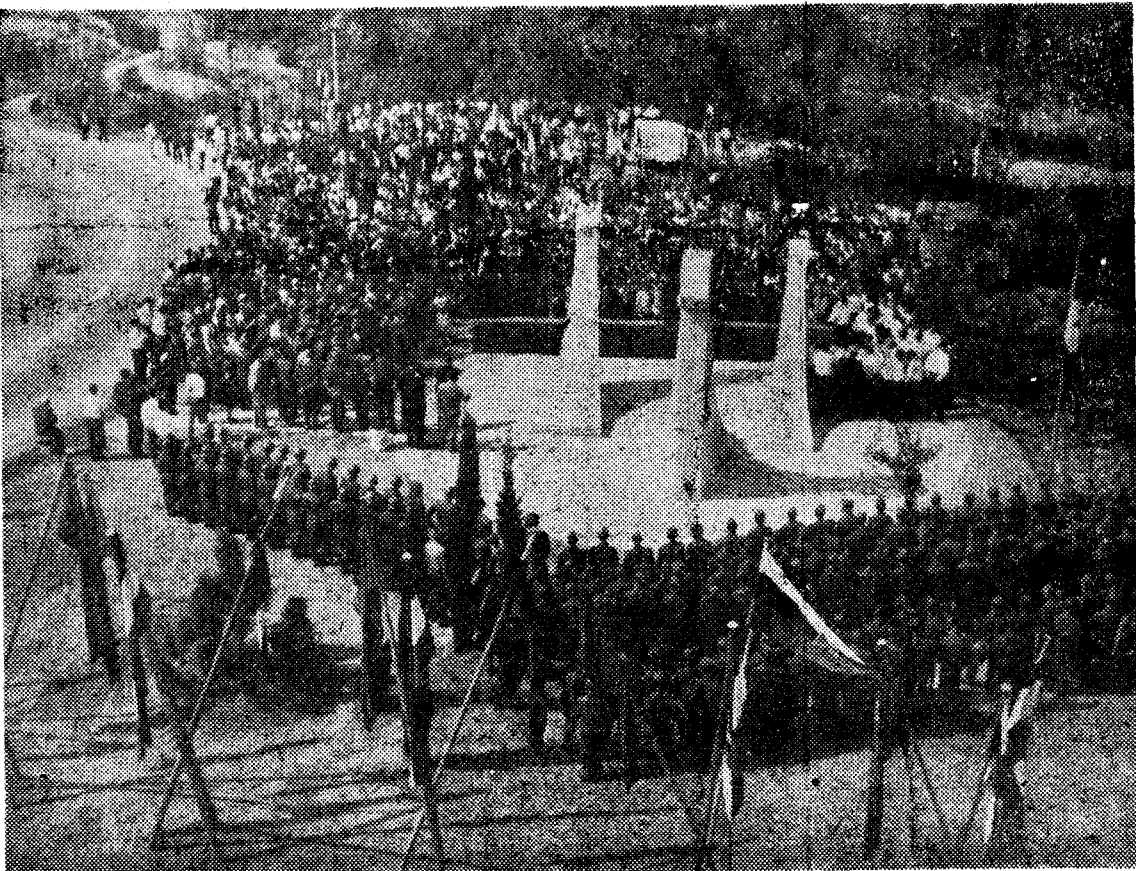
V mnogih delovnih skupnostih na Goriškem so proslavili dan vstaje s krajšimi kulturnimi sporedi in nagovori. V Podlakah nad Novo Gorico so odkrili spominsko ploščo rajonskemu sekretarju SKOJ Milanu Kalanu-Kleku.

Na slavnostni dan so na Vrhnikih odprli nov zdravstveni dom in se tako na zelo primeren način oddolžili spominu na junake revolucije. Na seji občinske skupščine so sprejeli domičil za Dolomitski odred, Sercejevo brigado in tankovski odred. Proslavljanje se je nadaljevalo na Močilniku, kjer so razvili prapor tamkajšnje organizacije borcev.

Osrednje proslave zgodovinske obletnice je Slovenska Istra pripravila na Črnem Kalu nad Koprom (na sliki). Številni nekdanji borci in aktivisti tega področja, svoji padli in drugi občani od blizu in daleč, celo iz zamejstva, so se zbrali ob spomeniku 189 padlim borcem. Prisrčno je bilo srečanje nekdanjih bojnih tovarišev, ki so se na slavnosti za nekaj ur povrnil v čase neizprosne borbe z okupatorjem. Zbrane je najprej pozdravil predsednik pripravljalnega odbora Albert Klun, nato pa je predsednik ZZB NOV občine Koper Rado Pišot-Sokol govoril o bojih v okoliških krajih. »V ognju narodnoosvobodilnega boja se je prav na tem območju pod vodstvom KPJ začelo kovati bratstvo in orožje med slovenskimi in italijanskimi antifašisti,« je povedal med drugim. Med gosti na zborovanju je bila tudi predsednica GO SZDL Slovenije Vida Tomšič, ki je prisrčno pozdravljena, spregovorila o naši slavni revolucionarni preteklosti in o sedanjem družbenem razvoju. Po zborovanju je bil na planoti nad Gabrovico kulturni spored s partizanskim srečanjem.

pohod po okoliških partizanskih krajih.

Na Vipavskem so na predvečer praznika zagoreli na mno-

Slovesno odkritje spomenika padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja v Črnem Kalu nad Koprom

Republiški odbor ZZB NOV Slovenije je ob dnevu vstaje 22. juliju prejel čestitke republiških odborov ZZB NOV Srbije in Makedonije

Brzjavka iz Beograda se glasi:

Udeleženci narodnoosvobodilne borbe socialistične republike Srbije čestitamo vsem borcem in ljudstvu Slovenije ob 25-letnici vstaje 22. juliju, ko so se začeli boriti skupno z drugimi narodi Jugoslavije za svobodno življenje, za bratstvo in enotnost. Z nezmanjšano močjo nadaljujemo borbo za nove uspehe pri izgradnji naše socialistične skupnosti in za ohranitev bogatih pridobitev narodnoosvobodilne borbe, ki nam bo vedno svetel primer svobodnjaškega duha naših narodov.

V dopisu iz Skopja je rečeno:

Dragi tovariši, minilo je že 25 let od dne, ko je bratski narod Slovenije, skupno z drugimi narodi Jugoslavije, prijel za orožje in začel vstajo proti fašističnim sovražnikom. Kljub temu pa nam ostanejo nepozabno v spominu dogodki, boji in pota, ki jih je prehodilo slovensko ljudstvo, ko je skupno z drugimi narodi naše dežele kovalo najdragocenejšo pridobitev naše revolucije, bratstvo in enotnost. Takrat si je slovensko ljudstvo priborilo popolno nacionalno, socialno in ekonomsko enakopravnost.

Vsi naši napori za blaginjo slovenskega ljudstva so napori za splošni razvoj in napredek naših bratskih jugoslovanskih narodov. Ti napori so tako veliki, kakor so bili veliki uspehi v vojni in v povojnem času pri izgradnji naše nove socialistične družbe.

Borci NOV nosimo s seboj obveznost, vzgajati naše mlade generacije, da bodo nadaljevali revolucionarno pot za nadaljnji razvoj demokracije, za krepitev samoupravnega sistema in za izpolnjevanje socialističnih odnosov v naši družbi.

Ko vam čestitamo ob narodnem prazniku, ob jubilejni 25-letnici vstaje bratskega ljudstva Slovenije, vam pošiljamo bratske pozdrave in vam želimo čim več uspeha pri nadaljnjem delu za blaginjo slovenskega naroda.

SPOMINSKA PLOŠČA na Vodiški planini na Jelovici

Poleg drugih slovesnosti, ki so bile na dan vstaje, dne 22. julija, v radovljiški občini, je bila v prvih popoldanskih urah tega dne skromna, toda zato tem bolj ganljiva slovesnost tudi na Vodiški planini na Jelovici, ob kateri je predsednik ZZB NOV občine Radovljica, tov. Janez Strgovšek odkril na nedavno dograjeni zgradbi Partizanskega doma (1118 m nadmorske višine) spominsko ploščo pred kratkim umrlemu Ivanu Bertonec-Johanu, glavnemu pobudniku za zgraditev te nove počitniške postojanke borcev

M. S.

Prvi sestanki v ožjem krogu

Dopisniku »Borbe« iz Zaječara niso dovolili, da bi prisostvoval sestanku osnovne organizacije Zveze komunistov sekretariata za notranje zadeve v Boru. Dopisnika je zavrnil politični sekretar okrajnega komiteja v Zaječaru Strahinja Popović v besedah: »To so prvi sestanki, za katere ne želimo, da bi jim prisostvovali novinarji, niti kdo drug. Želim, da uslužbeni SNZ govorijo odprto, toda pred širšim krogom ne morejo. Če želimo, vam bomo pozneje sporočili, o čem smo razpravljali, ko dobimo gradivo.«

Nacionalni okrajnega sekretariata SNZ v Zaječaru je novinarju dovolilo, da prisostvoval sestanku.

Borba - 26. VII. 1966

Potrošnja v mejah ustvarjenega dohodka

Splošna ugotovitev je, da je naša poraba zdaj v mejah ustvarjenega dohodka in da ne živimo preko naših možnosti. Pričakujemo lahko, da se bosta do konca leta povečala družbeni proizvod in narodni dohodek za okrog 6 do 7 odstotkov. Takšni smeri razvoja bo sledila tudi industrija, katere proizvodnja zdaj narašča počasneje, za okrog 5 odstotkov; pričakujemo pa, da bo do konca leta dosegla povečanje za 6 do 7 odstotkov. Za našo porabo je značilno, prvič, da so skupne investicije realno pod lanskimi. Potem kar investicije ne morejo biti faktor, ki bi povzročal, da bi poraba pressegla naše možnosti. Drugič, vsi proračuni so prav tako realno manjši kot lani. Tretjič, realna osebna poraba je bila v prvem polletju enaka lanskemu in se šele v juniju nekoliko hiterje povečuje v primerjavi z osebno porabo pred reformo.

Kiro Gligorov - Delo - 24. VII. 1966

Kam z mladino?

Meseca junija je končalo na območju, kjer dela mariborski zavod za zaposlovanje, osnovno šolo 3800 otrok, k temu pa je treba dodati še več kot 2000 šolarjev, ki jim bodisi iz subjektivnih ali čisto objektivnih vzrokov ni uspelo končati obveznega šolanja. Številke so visoke. Kam s temi mladimi ljudmi, ki stojijo na razpotju? Z željami po nadaljnjem šolanju ali čimprejšnjo zaposlitvi?

Večer - 26. VII. 1966

Ječmen namesto poslušalcev

Ze od nekdaj je znan problem prostorov za spravljane žita ob žetvi. Letos, ko so ga pridelali več, kot so pričakovali, je položaj še hujši. Samo v bečejski občini predvidevajo, da bodo pridelali kakih 250 vagonov pšenice. To bodo že še spravili pod streho, toda za 50 vagonov ječmena nimajo skladišč. Zato so zasedli vse prazne prostore: šole, čitalnice, domove. Tako je v domu kulture v Bečej, kjer sicer večkrat gostuje dramska sekcija, radio in TV izvajalci zabavnih in narodnih pesmi, sedaj ječmen zamenjal poslušalce.

Politika - 26. VII. 1966

Besede in dejanja

Radi bi zvišali cene

Vesti s tržišča so v glavnem dobre, a po malem tudi vznemirjajoče. Na eni strani ugotavljajo statistiki, da so cene na drobno bile v juniju povprečno za 1 odstotek nižje od tistih v maju in to: cene industrijskih izdelkov za 1 odstotek višje, a kmetijskih pridelkov za 1 odstotek nižje. Na drugi strani pa so zavodi za cene zabeležili ravno v juniju več zahtev po zvišanju cen kot v prejšnjih mesecih. Samo v juniju je na primer 361 podjetij (v maju 276) »bombardiralo« zavode s 540 zahtevami.

Borba - 28. VII. 1966

Dobro so pripravili volitve

Na območju občine Ljubljana-Siška so letos razpisali 36 mest direktorjev, največ, razumljivo, v gospodarstvu (25). Prišlo je 83 kandidatov, ponovno pa so izbrali 21 dosedanjih direktorjev. Vendar velja takoj zapisati, da so dosedanja direktorja obojono kandidirali le v 23 primerih.

Delo - 22. VII. 1966

Odtrganost od življenja delovnih ljudi

Ustava lepo piše: »delovni človek je nosilec enostavne in razširjene reprodukcije«, »samoupravnost delovnih ljudi temelji na načelu nagajevanja po delu«, v praksi pa smo priča intenzivni skrbni »za delovnega človeka kot potrošnika individualnih in kolektivnih dobrin«, za rast njegove življenjske ravni itd. To skrb si kar preračuna nalogajo na pleča uprave občinskih skupščin, sekretariati republiške in zvezne uprave itd., skratka skoraj izključno upravni državni organi, ki pa zaradi odtrganosti od življenja delovnih ljudi tudi objektivno ne morejo imeti posluha za njihove potrebe, želje in zahteve.

Delavska enotnost - 21. VII. 1966

Nezakoniti krediti

Sedaj v Titogradu množično vračajo nenamensko porabljene kredite. Ugotovili so, da je od 3750 turističnih kreditov bilo 2320 dobernih brez pravilne dokumentacije, a v 470 primerih so bili krediti odobreni povsem protizakonito.

Med osebam, ki so nepravilno prišle do kreditov iz tega sklada in ki so v ta namen predložile neresnično dokumentacijo, je precej uslužbencev v občinskih upravah, pa tudi bankah in ustanovah nočnih radov.

Politika - 20. VII. 1966

Sumljivi turistični krediti

Po kopljah pogodb, ki jih ima turistično društvo, je lani v Novem mestu in bližnji okolici 18 ljudi prosilo za kredit za ureitev turističnih sob. Kdo od teh, ki so sklenili s TD pogodbe pred najemom, je kredit tudi dobil ni mogoče zvedeti. V Dolenjski banki in hranilnici pravijo, da so imena uporabnikov kreditov - poslovna tajnost. Sami pa tudi dvomijo, če so bili ti turistični krediti res smotrni, odobreni. Na občini iz odgovarjajo: »den na drugega, ali pa zbiraj, v kakih dokumentih o tem v arhivu.«

Delo - 27. VII. 1966

Nedosegljive cene

Cedalje manj je kupecv za gospodinjstva elektrone aparate in zaloge neprodanih in vse več je. V posameznih podjetjih je že večmesečno proizvodnja teh aparatov ostala v zalogi. Po teh podatkih bi bilo napačno, sklepati, da imajo domači uporabniki težave pri dobavi teh proizvodov. Nasprotno, potreba kupcev se še vedno velike, toda nakup osemogojno visoke cene.

Politika - 27. VII. 1966

1946 - 1966

ILIRSKA BISTRICA

V Zenevi so podpisali protokol o pristopu Jugoslavije h GATT. Naša država bo postala polnopravna članica te mednarodne organizacije — splošnega sporazuma o carinah in trgovini 25. avgusta letos. Vse države članice — 45 jih je — bodo morale od tega dne naprej v trgovini z našo državo brez diskriminacij izvajati klavzulo o največjih ugodnostih, carina pa bo ostala edini varstveni instrument jugoslovanske industrije. Med pogajanjmi, ki so bili pogoj za sprejem Jugoslavije v članstvo, si je naša država izgovorila pravico, da zavaruje tisto industrijo, ki se še razvija. To pomeni, da se s pristopom h GATT jugoslovanske carinske tarife ne bodo bistveno spremenile, ker smo spremenili carinske stopnje in zunanjetrgovinski režim v okviru gospodarske reforme.

Od 26. julija do 1. avgusta je bil v puljski areni tradicionalni puljski filmski festival. Otvoritvene slovesnosti so s udeležili predsednik republike Josip Broz Tito kot pokrovitelj festivala, njegova soproga, Edvard Kardelj s soprogo, Nilde Iotti, soproga pokojnega Palmira Togliattija in drugi. Posebno mnogo pozornosti in pohvale je vzbudil film »Do zmage in naprej«, zgodba iz zadnjih dni druge svetovne vojne, ki je prikazala uvažanje zakonitosti mlade državne oblasti.

Dogodki tedna

Vlada Sovjetske zveze se je, bržkone prva na svetu, začela ostro boriti proti buliganom in drugim kršiteljem javnega reda. Centralni komite KP ZS, prezidij vrhovnega sovjeta in vlada SZ so sprejeli sklep o okrepljenem boju proti buliganom in proti drugim kršiteljem javnega reda. Sklenili so ustanoviti ministristvo za zagotovitev javnega reda v državi. V vseh večjih mestih bodo ustanovili posebne odrede motorizirane milice. Hkrati so predvideni tudi posebni ukrepi proti delomrznežem.

Klicu mnogih uglednih državnikov po miru v Vietnamu se je pridružil še poziv indijskega predsednika dr. Radakrishnana, naj države, zapletene v vietnamsko vojno, začne omejevali svoje vojaško angažiranje in postopno ustavijo vojaške operacije v Vietnamu. Saigonski premier general Ky pa misli drugače. Predlagal je, naj bi obračunali s pravim sovražnikom, z LR Kitajsko in združeno napadli Severni Vietnam. Generalovih bojovnih izjav pa še v Washingtonu ne jemljejo resno; spemisišijo z izjavami, da ne mislijo razširiti vojne in groziti režimom drugih držav. Na žalost pa prav nič ne kaže, da Američani ne mislijo razširiti vietnamske vojne. Njihovi bombniki odlagajo svoje smrtonosne tovore v doslej najmanjši oddaljenosti od naseljenih krajev v Severnem Vietnamu. Moskvska »Pravda« je sporočila, da v umazani vojni sodeluje tudi na tisoče zahodnonemških plačancev — pripadnikov Bundeswera. Nabirajo pa tudi nove plačance.

Potem ko je 73-letni kitajski predsednik Mao Ce Tung v dobri uri preplaval 15 kilometrov po reki Jangce in tako dokazal da je še vedno »pri močeh« in da je »kulturna revolucija« njegovo delo, je vso Kitajsko preplaval še večji val oboževanja njenega Maa. Partijski voditelji so ga proglasili za velikega voditelja vseh narodov sveta in velikega zastavonošo marksizma in leninizma. Na Kitajskem je sedaj življenjskega pomena, da bereš Mao Ce Tungova dela. Kitajski tisk je uvedel stalno rubriko o tem, kako proučujejo Mao Ce Tungova dela v tujini.

Ministrski svet EGS se je po maratonskem posvetovanju v Bruslju sporazumel o svoji kmetijski politiki. V vseh državah članicah EGS so sporazum o kmetijski politiki sprejeli z velikim olajšanjem, Italija pa dodaja, da so odstranili ovire, ki so ogrozile obstoj EGS. Italija namreč dobiča iz blagajne evropske gospodarske skupnosti okrog 40 milijonov dolarjev letno kot subvencijo za kmetijske pridelke.

Se bodo odnosi med Vzhodno Evropo in Zvezno republiko Nemčijo izboljšali? Predstavnik zahodnonemške vlade von Hase je izjavil na tiskovni konferenci, da bo Zahodna Nemčija v kratkem začela novo fazo v svoji kampanji za izboljšanje odnosov z vzhodnoevropskimi državami, ki jo je nedavno tega začela. Opazovalci v Bonnu že ugotavljajo, da so se izboljšali odnosi med ZR Nemčijo in Sovjetsko zvezo ter Romunijo. Tudi naša država je z ZR Nemčijo pred nedavnim izmenjala noto. Zahodnonemška vlada je v svoji noti izrazila željo, da bi živela v dobrih odnosih s svojimi vzhodnoevropskimi sosedi in označila rešitev nemškega vprašanja kot prvi pogoj za varnost v Evropi in rešitev razorožitvenega problema. Vlada SFRJ je v svoji noti odgovorila, da je mogoče doseči rešitev nemškega vprašanja samo kot rezultat procesa medevropskega sodelovanja in mirojljubnih dialogov med obema Nemčijama.

Generalni sekretar OZN U Tanta je obiskal Moskvo in se pogovarjal z Aleksejem Kosiginom ter Leonidom Brežnjevom. V Moskvi so pozitivno ocenili delavnost U Tanta in v glavnem OZN, vendar s pripombo, da dobivajo položaje v svetovni organizaciji predvsem predstavniki Zahoda, medtem ko so predstavniki Azije, Afrike in Latinske Amerike ter socialističnih držav odrinjeni. Po neuradnih informacijah so sovjetski voditelji zagotovili, da bodo podprli kandidaturu U Tanta za generalnega sekretarja OZN še za eno mandatno dobo. Isto nameravajo storiti še mnoge druge napredne države.

General Suharto, ki mu je bil začasni ljudski kongres poveril mandat za sestavo nove indonezijske vlade, je objavil imena članov svoje vlade. General Suharto se je razglasil za predsednika prezidija vlade in za njenega šefa. Indonezijski predsednik dr. Sukarno je dejal, da bo naloga nove vlade uveljaviti gospodarstvo, nadaljevati protimperialistični boj, še naprej izvajati svobodno in aktivno zunanjo politiko in razpisati nove volitve.

V Panami se pripravljajo na gradnjo novega prekopa. Panamske oblasti so pričele v pokrajini Darien veliko akcijo, v kateri odkupujejo kmečko zemljo in preseljujejo lokalno prebivalstvo. Nov prekop bodo zgradili, ker stari ne ustreza več potrebam razvoja plovbe. Panama je izrazila pripravljenost, da odstopi ZDA del ozemlja za novo vodno pot med Atlantskim oceanom in Pacifikom.

V zadnjih nekaj letih se je vidno zvišalo število tistih borcev, ki so razmeroma še mladi, toda že upokojeni. Med temi je največ upokojenih oficirjev JLA. O potrebi zaposlovanja le-teh so govorili na mnogih letnih skupščinah združenj borcev ter rezervnih oficirjev in podoficirjev — tudi v našem listu smo že pisali o teh zadevah in navajali primere, kako so se posamezniki znašli in sami prenažali moreče brezdelje ter v novi zaposlitvi našli popolno zadovoljstvo. Seveda so to le posamezni primeri.

Problem mlajših — upokojenih borcev, ki ne najdejo svojim sposobnostim primerne zaposlitve (vmes so tudi taki, ki je ne iščejo) povzroča marsikateri organizaciji borcev precejšnje pre-

Utrinki s seje odbora ZZB v Kopru

Občinski odbor ZZB v Kopru je na razširjeni seji — udeležili so se tudi predstavniki krajevnih organizacij ZZB in tov. Tone Ukmar, ki se je udeležil sprejema pri pred-

Pod Storžičem se bodo srečali nekdanji skojevci

V Trzinu se že pripravljajo na občinski praznik, ki ga praznujejo v spomin na 5. avgust 1941, ko so pod Storžičem padli prvi borci trziško — kranjske čete. Čeprav bo več kulturnih in športnih prireditev, bo najpomembnejše srečanje nekdanjih mladinskih in skojevskih aktivistov pod Storžičem v soboto, 6. avgusta.

Pripravljalni odbor je že pripravil program. Po slavnostnem sprejemu v Trzinu in polaganju vencev na grobu padlih borcev bodo udeleženci srečanja odšli na srečanje pod Storžič.

Slavnostnega dne bodo v muzeju odprli spominsko razstavo o delu mladine med NOB in po osvoboditvi.

Invalidi iz Lokavca na izletu

Vsi Ajdovci in okoličani vedo, da je organizacija vojaških vojnih invalidov iz bližnjega Lokavca zelo delavna. Ima celo svojo dramsko družino, ki je lani s tremi domačimi deli gostovala po bližnjih krajih; gostovala pa je tudi že letos in se še pripravlja na bližnje uprizoritve.

Pred nedavnim pa so lokavski invalidi priredili izlet skozi Soško dolino, skozi Trento in čez Vrščic, vrnili pa so se preko Bleda, Bohinja, Jesenice, Kranja in Skofje Loke. Obiskali so tudi partizansko bolnišnico Franja. V Bovcu, na Jesenicah in v Skofji Loki so jih sprejeli predstavniki tamkajšnjih organizacij. M. T.

Taborjenje v Ponovičah

Letos je litijaka občina priredila taborjenje obveznikov predvojaške vzgoje v gradu Ponoviče, ki leži na sredini poti med Litijo in naseljem Selo. Tokrat je bivanje mladincev mnogo bolj urejeno kot poprej. Tu spijo v sobah, jedilnico in kuhinjo imajo v gradu, na razpolago pa jim je tudi učilnica, ki jo uporabljajo za pouk ob slabem vremenu. Tudi okolica je prijetnejša, saj imajo poleg prostora za igre z žogo tudi park, kjer počivajo v prostem času. Vse to vpliva na počutje mladincev, kar se odraža tudi v večjih uspehih pri pouku.

Strokovni pouk se izvaja po učnem programu. Posebno pozornost pa zasluži dopolnilni program, ki je letos pester in zanimiv. Za njegov normalen potek skrbi pomočnik komandanta.

Dopolnilni program obsega predavanja s področja gospodarskega, kulturnega in političnega življenja, pa tudi razvedrila in zabave ne manjka.

ZAHVALA

Za vzoren red, hrano, disciplino, pozornost in vlogo, ki so jih deležni otroci slovenskih staršev iz Trsta in Gorice, ki letujejo pod okriljem Slovenske gospodarske kulturne zveze iz Trsta v Zg. Gorjah pri Bledu, se starši teh otrok upravi in osebjem kolonije iskreno zahvaljujemo.

V imenu staršev otrok Oskar Kjuder

IŠČEM

Za manjša kmečka dela na mali kmetiji rabim nujno pomoč. Plačam dobro. Prodam štiri glave goveje živine za plemo — molzence s teleti. Vprašati Zeje 17, Komenda.

sedniku Titu na Brionih — obravnaval gradivo IV. plenuma Zveze komunistov Jugoslavije. Navzoči so vsestransko podprli stališča in sklepe plenuma. Občinski odbor se je obvezal, da se bo zavezal za njihovo uresničitev prek vseh članov ZZB, kjer koli le-ti delajo in živijo.

Sklenili so, da bodo tudi krajevne organizacije ZZB, ZVVI in ZROP takoj začele razpravljati o sklepih Centralnega komiteja, ki naj bodo vodilo pri reševanju konkretnih vprašanj na terenu. Dalje so poudarili, da se morajo člani ZZB čimbolj dejavno vključiti v družbeno-politično življenje, zlasti kjer gre za uveljavljanje samoupravljanja in za uresničevanje družbene in gospodarske reforme.

Občinsko združenje v Kopru je ob tej priložnosti razpravljalo tudi o kadrovanju. Zveza borcev — so poudarili — ne more biti nezainteresirana pri tem, kdo se na vodilnih položajih v družbeno-političnih forumih ali v gospodarstvu, v zvezi s pripravami na volitve, ki

bodo prihodnje pomlad, so poudarili, naj bodo razprave o izbiri kandidatov čimbolj široke. Za občinska mesta naj bo po več kandidatur. Vsi pa morajo seveda imeti ustrezne družbeno-politične kvalifikacije, tako da bo volitev vseeno, kdo bo izvoljen.

H koncu so še poudarili, da borci ne smejo avtomatično naslediti, ali pa prenašati razne kritike, ne da bi prej preverili njihovo resničnost. Kritika, kjer je, naj bo utemeljena; pri vsem pa moramo vedno gledati s širokoga zornega kota, obenem pa odločno nastopiti proti negativnim pojavom, ki zavirajo naš napredek.

S seje je občinski odbor ZZB v Kopru poslal glavnemu odboru ZZB Jugoslavije pismo, v katerem protestira, ker Zvezna nemška republika še vedno odklanja izplačilo vojne odškodnine žrtvam nacizma. Pismo navaja, da je bilo v občini Koper nad 2.300 ljudi prizadetih zaradi nacističnega preganjanja, požganih pa je bilo 750 hiš in stanovanjskih poslopj.

Nemarnost okoli spomenika

Ze mnogo let pristojni organi razpravljajo o dokončni ureditvi spomenika padlih žrtev na Slovenskem Javorniku. Kljub kritikam z vseh koncev se mnogim mimoidočim nudj žalosten pogled: spomenik je še vedno zvezan s kosom žice. Marsikdo meni, da združenje borcev NOB iz Javornika nima potrebnih finančnih sredstev. Temu pa ni tako.

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice je na svoji razširjeni seji dne 14. julija letos nakazal

Gornjeradgonski obvezniki PV so taborili

Pred nekaj dnevi so se s taborjenja vrnili obvezniki predvojaške vzgoje. 280 jih je taborilo v gornjeradgonskem gradu. Vsak dan so imeli redne vaje z orožjem, prirejali pa so tudi kulturne prireditve. Ob dnevu borca so v okolici prižgali kresove, udeležili pa so se tudi srečanja borcev v Črncih.

Razstava o JLA v Lenartu

Tudi Lenart v Slovenskih goricah je obiskala potujoča razstava z naslovom »Razvoj NOB in delo JLA«. Razstavo prireja republiški odbor ZZB NOV Slovenije in GO SZDL Slovenije.

Potujoča razstava je bila v Lenartu na občinski praznik. Ze v dopoldanskih urah si jo je v lenarškem klubu ogledalo preko dva tisoč občanov. Številni obiski opozarja, da bi bilo treba v Lenartu še večkrat prirediti podobne razstave.

Občinski praznik pa so proslavili lenarški borci tudi s pogovorom o NOB. V lenarškem klubu sta ga pripravila občinsko združenje borcev in domače prosvetno društvo Radko Smiljan. Pogovor so vodili štirje prvoborci: Edo Zorko-Mihec, Ivan Muršak-Matej, Mladen Devide-Tone in Alfred Pirher-Ivo. V Lenartu bodo prihodnji partizanski večer priredili jeseni.

F. St.

BORCI, obiskujte predstave kinematografov, ki objavljajo svoj spored v TV 15!

- KINO CENTER KRANJ
2. avgusta ob 16, 18 in 20 uri — INVAZIJA VIKINGOV, it. barv. CS
3. avgusta ob 16, 18 in 20 uri — DVA JEZDECA, amer. barvni film
4. avgusta ob 16, 18 in 20 uri — HUDICEVKI-DEMONA, franc. film
5. avgusta ob 16, 18 in 20 uri — HUDICEVKI-DEMONA, franc. film
- KINO STORŽIČ KRANJ
2. avgusta ob 18 in 20 uri — JEZDEC IZ KIRGISKIH PLANIN, sovjetski CS
3. avgusta ob 18 in 20 uri — SEDEM GREŠNIKOV, am. kinoteka
4. avgusta ob 18 in 20 uri — SERENADA VELIKE LJUBEZNI, amer. film
5. avgusta ob 18 in 20 uri — BUTTERFIELD 8, amer. barvni film
- KINO SVOBODA KRANJ
3. avgusta ob 20 uri — SERENADA VELIKE LJUBEZNI, amer. film
- KINO JEZERSKO
3. avgusta ob 17.30 in 20 uri — INVAZIJA VIKINGOV, it. barv. CS

Naše vrste se redčijo

VIKTOR OMAHEN

Na celjskem pokopališču smo pokopali našega dobrega tovariša Viktorja Omahna. Umrl je v bolnišnici star komaj 56 let. Kot sin rudarja se je izučil ključavničarske obrti. Spoznal je težko življenje proletariata in zgodaj dojel njegovo borbo proti

izkoriščevalskemu razredu. Bil je borec Kozjanskega odreda.

Po vojni se je tovariš posvetil izgradnji socializma. Mnogo je deloval tudi na družbeno-političnem področju. Zadnja tri leta je bil sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov v kurilnici Zidani most.

Slava njegovemu spominu!

ALBIN KLANDNIK

V 68. letu starosti je ugasil srce plemenitega moža Planinskega Bineja. Svoje skromno življenje je živel na visokogor-ski kmetiji v Planici nad Lučami. Prvi glasniki borcev za svobodo so se pri njem oglasili že v zgodnji pomladi 1942. Tu so malo kasneje ustanovili eno izmed glavnih kurirskih postaj, ki je povezovala Koroško in Kranjsko. Pri Bineju so borci dobili varno zavetje. Ohranili ga bomo v svetlem spominu kot skromnega in dobrega tovariša.

Ludvika Stariča ni več

Močno nas je pretresla vest, da je tako nenadoma in mnogo pre-zgodaj Ludviku Stariču smrt pre-trgala nit življenja. Zapustil nas je, ko je bil sedel polnega delovnega poleta in ljubezni do življenja.

Mi, ki smo ga poznali, ki smo skupaj z njim delali, preživljali najhujše čase in ki smo se skupaj z njim veselili srečnih trenutkov, ga bomo težko pogrešali.

Pokojni Ludvik Starič je bil že v rani mladosti prikrajan za mar-sikaj. Bil je še napot otrok, ko si je že moral sam zaslužiti svoj kruh. Zato se je že pred vojno vključil v delavsko gibanje na področju Ivanč-ne gorice in Stične. Bil je tudi med prvimi, ki so se leta 1941 odzvali klicu partije po oboroženem odporu.

V letih okupacije je bil organizator OF, član okrožnega komiteja KP, član okrožnega OF odbora in tudi načelnik VOS za stisko-grosu-pejsko okrožje. Neštetočrat se je odpovedal maršičemu, da bi lahko ustreget drugim. Kot takega so ga poznali borci in aktivisti, ki so z njim delali, kot takega so ga po-znali po Bili in Suhi krajini pa tudi drugod po Dolenjskem in po veli- kem delu Notranjske. Soborci se ga spominjajo tudi od takrat, ko je s prestreljenimi pljuči ostal na polo- žaju, čeprav so mu vsi prigovarjali, naj gre v bolnišnico.

Po osvoboditvi se je z vso vmeno lotil dela pri obnovi naših vasi in pri izgradnji socializma. Pri svojem delu ni poznal počitka. In kruta smrt ga je našla pri delu in ga iztrgala iz naše sredine.

Naj mu bo lahka, svobodna in tudi z njegovo krvjo prepojena domača zemlja.

T. M.

Ob tabornem ognju

o težavah pri zaposlovanju mlajših — upokojenih borcev, omenil pa je tudi težave z zaposlitvijo tistih članov organizacij borcev, ki so se s podoželja preselili v večja mesta, kar najbolj občutijo v Beogradu.

K tem ugotovitvam je tovariš Tito pripomnil, da bi se taki mladi ljudje, pa tudi taki s 50 leti lahko oprijeli kakega učenja,

da bi se prekvalificirali in usposobili za druge posle, da bi tako tudi vnaprej koristili skupnosti.

Ta pripomba tovariša Tita nam nakazuje najuspešnejšo pot, po kateri bo mogoče priti do ureditve perečega problema mlajših upokojenih borcev. Marsikdo bi lahko navedel primere nezdravih posledic njihovega upokojevanja. Na mnogih mestih je že stekla beseda o tem, kaj ukreniti in kako pomagati. Da, govorilo se je, toda ostalo je pri besedah, ukrepal ni nihče. Po navedenih Titovih besedah pa je treba preiti od besed k de-janjem.

V prvi vrsti bi opozorili na nalogo občinskih odborov ZZB NOV, ki morajo ugotoviti število primerov mlajših upokojenih borcev. V sporazumu z njimi naj jim pomagajo, da se usposo-bijo za tako ali drugačno zaposlitev. Mnogi, predvsem upokojeni oficirji JLA imajo že določeno šolsko izobrazbo in jim je po-trebno morda samo dopolnilno šolanje. Marsikdo bi se raje usposobil za kako praktično delo. To pa bo mogoče s prirejanjem raznih tečajev, z vključevanjem v dopisno šolo ali pa z zagoto-vitvijo delovnega mesta za priučet na določeno delo. Sele potem, ko si je vsak posamezni član ZZB — upokojeni borec, pridobil določeno izobrazbo, mu morajo organizacije pomagati, da najde stalno ali honorarno zaposlitev. Poskrbeti je treba tudi za njihovo vključitev v družbeno-politično delo v kraju nji-hovega bivanja.

To velja za tiste, ki so že upokojeni. Toda, ker je priča-kovati, da bodo taki tudi v prihodnje prihajali iz JLA, bi bilo želeti, da bi poskrbeli za usposabljanje za določena dela ali za prekvalifikacijo pred njihovo upokojitvijo. Če bi vse te bivše borce (na vrsto bodo polagoma prišli tudi oficirji, ki so stopili v JLA šele po vojni) zadnje leto pred upokojitvijo vključili v razne tečaje, šole ali delavnice in jih tako usposobili, »da bi tudi vnaprej koristili skupnosti«, kot je rekel tovariš Tito, potem prav gotovo ne bomo več imeli problema mladih upo-kojenih borcev, ki zamaž iščejo, kje bi se zaposlili s polnim delovnim časom ali samo za nekaj ur dnevno.

V. M.

Da bi še nadalje koristili skupnosti

glavice. Iskati zanje primerno zaposlitev v sedanjih razmerah, ko se v vseh delovnih organizacijah močno odraža vpliv gospo-darske reforme, prav gotovo ni lahko. Za vsako zaposlitev je potrebno znanje, potrebna je strokovna usposobljenost. Prav to pa so razlogi, da so v mnogih, lahko rečemo tudi v večini pri-merov, ostala vsa prizadevanja brezuspešna.

Nič čudnega ni torej, da so predstavniki ZZB NOV sprožili to vprašanje tudi na spremembi pri predsedniku Titu ob dnevu borca na Brionih. Predsednik republiškega odbora ZZB NOV Srbije Raja Novaković je namreč pripovedoval tovarišu Titu

Zasavje ob dnevu vstaje

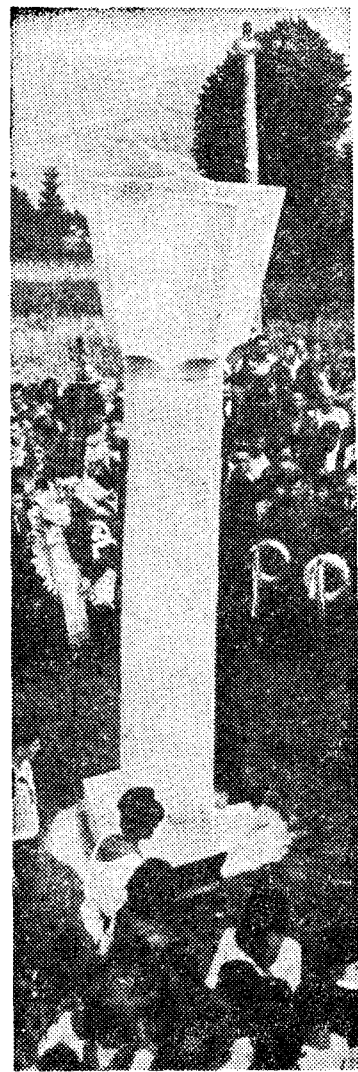
Zastave, praznično razpoloženje ljudi na ulicah, zvoki godbe na pihala, kresovi in rakete so zadnji četrtek zvečer naznanili tudi v Zasavju začetek praznovanja ob 22. juliju — dnevu vstaje slovenskega naroda. Letošnjemu praznovanju je tudi v tem predelu naše domovine dajalo poseben poudarek sovpadanje praznovanja 25. letnice začetka oboroženega upora jugoslovanskih narodov in nedavne IV. plenuma CK Zveze komunistov Jugoslavije, ki je s sklepi zagotovil nadaljnjo krepitev in razvoj sistema samoupravljanja ter socialističnega družbenega sistema, ene od pridobitev velike narodnoosvobodilne borbe jugoslovanskih narodov.

Prebivalci Zasavja so letošnji jubilejni dan vstaje slovenskega ljudstva slavili v znamenju velikih delovnih uspehov, ki jih je doseglo to področje naše republike. V zadnjih enaindvajsetih letih se je za več kot desetkrat povečala moč gospodarstva, zrasle so številne nove delovne organizacije, vse uspešnejše pa je tudi reševanje nalog na področju družbenih služb in standarda. Prav zdaj pa so v Zasavju v teku tudi že prve razprave o predlogih srednjeročnih programov razvoja, s katerimi želijo delovni ljudje Zasavja zagotoviti še nadaljnjo krepitev gospodarske moči posameznih občin, in sicer na osnovi večje proizvodnje ter produktivnosti dela in vključevanja v mednarodno delitev dela ter krepitev samoupravnega sistema, saj bo le tako mogoče uspešno reševati vse naloge.

Ze v četrtek, 21. julija, je odšla na pot skupina 30 članov ZB iz TRBOVELJSKE MEHANIKE, ki je med tridnevni pohod obiskala nekatere znane partizanske kraje v Zasavju; v HRASTNIKU pa so zvečer pripadniki predvojaške vzgoje uprizarili napad na središče mesta, nato pa so ob spomeniku izstrelili salvo in položili venec.

Osrednja prireditev ob dnevu vstaje slovenskega ljudstva — 22. juliju v Zasavju pa je bila na VRHHEM NAD TRBOVLJAMI, kjer je bila pred 25. leti ustanovljena Prva revirska četa. Na sam praznični dan so se zbrali na vrheh številni borci in delovni ljudje iz vsega Zasavja in Savinjske doline, na pot pa so odšli tudi patrulje članov Zveze borcev in Zveze mladine.

22. julija je bila na vrheh najprej slavnostna seja predsedstev občinških ZBZB NOV Trbovlje, Zalec, Zagorje ob Savi, Litija in Hrastnik, ki jo je vodil Gojko Gornik, predsednik trboveljskega občinskega združenja borcev in uvođenja poudaril med drugim še posebej pomembnost nadaljevanja obujanja tradicij NOB in povezovanja organizacij v Zasavju, ob tem pa še podčrtal, da dajejo delovni ljudje s številnim obiskom partizanskih srečanj in slavi pomembno priznanje borcem in naši revoluciji. Seje se je udeležil tudi sekretar republiškega odbora ZBZB NOV Slovenije, Stane Bizjak, ki je med drugim tudi čestital vsem borcem in delovnim ljudem za praznik vstaje, in sicer z željo, da se vsi zavedajo, da je naša naloga, da se vedno budno stojimo na braniku velikih pridobitev NOV in da vsi s skupnimi močmi doprinesemo, da bi vse težave in naloge uspešno premagali z dobro voljo in enotni. — Po seji pa so vodje patrulj, ki so prišle na vrhe iz Zasavja in Savinjske doline, predali raport Petru Kosu-Petrčku. Slavnostno zborovanje se je začelo ob desetih dopoldan. Na njem je govoril predsednik občinskega združenja borcev NOV Trbovlje, Gojko Gornik. Poudaril je, da praznujemo praznik vstaje slovenskega ljudstva vsi Slovenci, od kamnite Primorske, modrega Jadrana, ravnin Furlanije pa tja do panonskih nižin in Velikega Kleka na Koroskem. Vseposod praznujemo s ponosom ta naš narodni praznik — praznik vseh Slovencev. Tega dne

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

—pm—

SODOBNA OBRAMBNA VZGOJA IN LJUDSKA ZAŠČITA

»JUNAKI« NAŠE ZGODBE SO SICER AMERIČANI, TODA PODOBNE STVARI SE DOGAJAJO TUDI DRUGOD

Ukradena slava

Slika, ki jo je bil 23. februarja 1945 na vrhu Suribačija posnel ameriški vojni dopisnik Joe Rosenthal, je ne le obšla ves svet in v Združenih državah postala »slika leta«, temveč je navdihnila tudi tvorca spomenika padlim herojem na vojaškem pokopališču v Washingtonu in ustvarjalca filma »Pesek Iwo Jime«.

Na tej sliki je videti šest pripadnikov ameriške pomorske

pehote, kako na Suribačiju dvigajo polkovno zastavo.

Predsednik Roosevelt je takoj nato, ko je videl to sliko in zvedel, da je eden izmed vojakov Indijanec, ukazal, naj tega pripeljejo predenj v Washington. Uresničitve svojega ukaza pa Roosevelt ni dočkal, ker je medtem nenadoma umrl.

Indijanca Hacea je sprejel novi predsednik Truman, ki je med pogovorom z njim nekaj-

krat ponovil: »Zavidičam vam, fant! Mi bomo pomrli, vaša slava pa bo še vedno živela.«

Predsednikove besede desettarju Haceu niso bile povsem razumljive. Zato je skromno odgovoril: »Ničesar takega nisem storil, kar bi bilo vredno nemembe. Ukazali so nam, naj prinesemo zastavo na hrib, in to smo tudi storili. Je v tem kaj posebnega?« Na to pripombo mu ni nihče odgovoril, vse pa je prijetno presenetila junakova skromnost.

Hace sploh ni vedel za Rosenthalovo sliko ter za pomen zmage na Iwo Jimi in juriša na Suribači. Potovanja iz mesta v mesto, banketi, darila in nepričakovana slava so ga presenečali. Kjerkoli se je pokazal, povsod so ga slavili kot junaka.

Z denarjem, ki ga je tako pridobil na potovanjih po Ameriki in na Japonskem, si je v rojstnem kraju odprl elektrotehnično delavnico. Slava pa mu je preprečila, da bi spet postal dober delavec.

Ceprav večji del njegovih rojakov ni imel niti pojma o tem, zakaj je Ira Hace slaven, so izkoristili njegovo priljubljenost, da bi od obiskovalcev svojega rezervata izvlekli čimveč koristi. Ob cesti so vkopali veliko tablo z napisom: »Tu živi junak s Suribačija«. Mnogi izletniki so želeli osebno videti junaka, dobiti njegov podpis in se slikati v njegovi družbi.

Neka ameriška ilustrirana revija je 1946. leta objavila o njem obširno reportažo. Ko je Ira prebral članek, je ugotovil, da v njem ni omenjen njegov prijatelj narednik Block, ki je bil tudi na tej sliki, padel pa je dva dni po fotografiranju.

Ira je takoj pisal redakciji, naj storjeno napako popravijo. Na pismo ni prejel nobenega odgovora. Zato je prosil uredništvo lokalnega časopisa v Phoenixu, naj mu pomaga, povejšavo ameriške pomorske pehote pa je nato uradno preverilo podat-

ke, ki jih je bil Ira navedel v svojem pismu. Ugotovili so, da je neki vojak, ki je dajal imena oseb na sliki, iz osebnega sovraštva zatajil narednika Blocka.

Nenadoma pa se je za indijanskim junakom izgubila vsaka sled. Nihče ni vedel zanj. Sele maja 1953. leta so pred sodnika za prekrške v Chicagu pripeljali nekega pijanca pod obtožbo, da je razgrajal v nekem lokalnu najnižje vrste. Ob tej priložnosti je neki dopisnik časopisa »Chicago Sun Times« po naključju odkril, da gre za Indijanca Ira, junaka s Suribačija. Takoj je zanj plačal kazen in napisal senzacionalen članek. Odziv bralcev je bil tolikšen, da so takoj pokrenili akcijo in mu pomagali. Čeprav je bil že kročni pijanec, se je Ira začel prostovoljno zdraviti. Nekdanji vojak si mu pisali z vseh strani in ga bodrili, naj vztraja. Bilo pa je vse zaman. Ira, ki ga je mučil občutek velike krivde, je ponovno začel piti.

»Jaz sem prevarant,« je zaupal nekemu svojemu prijatelju. »Dolgo časa nisem mogel razumeti, čeprav sem čutil, da nekaj ni v redu. Nikoli me niso pustili, da bi povedal. Kadarkoli sem hotel o tem govoriti, so me takoj prekinili... Slika s Suribačija je navadna prevara. Mi nismo bili prvi, kajti pred nami so tam bili že drugi, ki so jih slikali. To je bila udarna skupina, sestavljena iz samih pogumnih fantov, ki so kasneje vsi popadali. Rosenthal, ki jih je bil slikal, je kasneje ugotovil, da se mu je film pokvaril. Ko je bilo bojov že konec, so sklenili, da bodo malo bojno zastavo zamenjali z drugo večjo zastavo. Rosenthal je nato spet slikal. Tako smo mrtvim tovarišem ukradli njihovo slavo. Sedaj veš, zakaj pijem. To sem zaupal samo tebi in o tem ne sme nihče drugi ničesar zvedeti. Se sam dolgo časa nisem vedel, za kaj sploh gre. Sedaj pa...«

Kmalu nato so povabili Ira, naj se udeleži odkritja spomenika na vojaškem pokopališču v Washingtonu. Pred tem so ga ponovno poslali v bolnišnico na zdravljenje. Med slovesnostjo je na vsaki strani imel po enega bolničarja, ki sta skrbno pazila, da se mu ne bi približali kakšni novinarji in da ne bi dajal nepremišljenih izjav. Morda so že takrat kaj vedeli o tem, kar je bil pripovedoval svojemu prijatelju?

Ira je potreboval denarja in je nato še nadalje vztrajno molčal. Spet se je vrnil v rezervat, kjer si je poiskal zaposlitve.

V Phoenixu so tedaj predvajali film »Pesek Iwo Jime«. Upravnika kina so bržkone opozorili, da v bližini živi junak, ki se je tudi udeležil bojev na Iwo Jimi, in je v prepričanju, da mu to utegne koristiti kot dobra reklama, povabil Ira, naj bo s svojo družino vred gost na prvi predstavi. Ira je zares prišel, čeprav bolj zato, da bi razveselil svoje starše, kot pa iz želje po popularnosti.

Med predstavo pa je nepričakovano odšel iz dvorane. Iskali so ga vsepovsod, vendar ga niso našli.

Sele naslednjega dne je policija v bližini nekega bara v eni izmed stranskih ulic Phoenixa odkrila zmrznjeno truplo. Kmalu so ugotovili, da imajo pred sabo Ira, ki je svojo zadnjo noč prebil v baru, nato pa odšel v mrzlo januarsko noč...

»Kako se je le moglo zgoditi, da tak junak konča tako žalostno?« so se spraševali ljudje. Posledica tega povpraševanja pa je bila ta, da se je odkrila resnica — o lažni sliki...

Vojaške zanimivosti

Fregata — nosilka raket

Pred kratkim so splavili prvo francosko fregato-nosilko raket. Ladje te vrste, ki so namenjene predvsem za boj s zrakom in s podmornicami, imajo najmodnejše radioelektronske naprave in raketo oborožitev.

Fregata bo oborožena s protiletalskimi raketami »mazaruka«, protiletalskimi raketami »malapbone«, s torpedi, ki se sami usmerjajo, ter z avtomatskimi 30 mm in 100 mm protiletalskimi topovi. V sprednjem delu fregate je enajst metrov široka antena, razen tega pa je na njej tudi ploščad za protiletalski helikopter.

Fregata ima 6000 ton, dolga je 158 m, široka pa skoraj 15 metrov, medtem ko lahko doseže hitrost 65 kilometrov na uro. Njena posadka šteje 440 mož.

Letalo za navpično vzletenje

Proti koncu 1965. leta so na letališču tovarne »Dornier« pokazali novo transportno letalo za navpično vzletenje »DOZIE«. Izdelali so ga bili po naročilu zahodnonemškega obrambnega ministrstva, da bi ugotovili, kako bi bilo moč letala te vrste uporabljati tudi v vojski. To je hkrati tudi največje letalo, kar so jih bili v povsem obdobju izdelali v tej tovarni.

Letalo tehta dvajset ton, njegova nosilnost pa znaša šest ton.

Pristanek helikopterja na morju

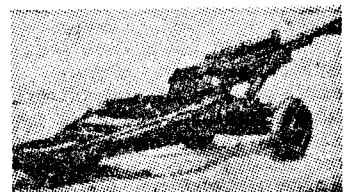
V Združenih državah Amerike so preiskovali nov tip helikopterja, ki lahko pristaja tudi na morski gladini. V ta namen so ga opreмили s posebnimi plovcji, ki jih med poletom potegnejo v helikopter. Ugotovili so, da trup helikopterja niha največ do dveh stopinj celo v primeru, ko so valovi visoki do dva metra in pol.

Trdijo, da je moč isto sasiljo uporabljati tudi pri letalih za navpično vzletanje in pri letalih s skrajšanim vzletom, ki so namenjena za desantne operacije, protiletalsko obrambo, reševalna dela ter oceanografska in druga znanstvena raziskovanja.

Nova ameriška havbica

Enajsto zračnodesantno divizijo so oborožili s havbico kal. 105 mm, ki je težka le 1360 kilogramov. Havbica je potemtakem za 2700 kilogramov lažja od drugih havbic tega kalibra. Strelja lahko 15.000 »rev«-ov, uporablja pa stan-

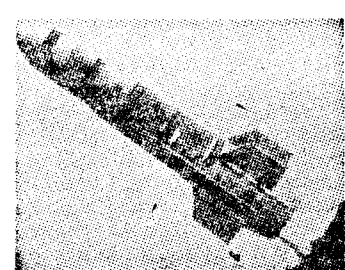

dardne granate. Havbica je zelo pripravna za prevoz po zraku, lahko pa jo spuste na tla tudi s padalom.

Angleška raketa »Swingfire«

V Veliki Britaniji že več let raziskujejo novo protiooklopno raketo »Swingfire«, s katero nameravajo opremiti lahke tanke in oklopne in ki naj bi nadomestila »Malkara«, ki jo britanska vojska še vedno ima med svojo oborožitvijo.

Pravijo, da bodo »Swingfire« usmerjali po žici z radijskimi signali. Dvostopenjski motor bo pogajalo trdo gorivo. Smer ji bodo spreminjali s pomočjo izpušnih plinov. Raketa bo letela več tisoč metrov daleč.

V britanskih vojaških krogih razmišljajo že o tem, da bi s temi raketami opreмили ne le oklopne, temveč tudi pehotne enote.

Prenosni radiolokator

Neko francosko podjetje je izdelalo prenosni radiolokator »oilphant«, s katerim naj bi ugotavljali na boljših premikajoč se cilje in razdaljo do njih. Sestavljena ga dva dela: radiolokacijska glava (premer — 30 cm, teža 5,5 kg) in baterija (21x25x13 cm).

Ko ugotavljajo smer cilja, navrnajo zvočni indikator na največjo, ko merijo pa razdaljo, pa na najmanjšo jakost. Z radiolokatorjem lahko izračunajo tudi hitrost cilja.

Proga
PREHRAMBENA INDUSTRIJA PORTOROŽ

Odkupni oddelek, Portorož št. 95

Za nabiralce zdravilnih zelišč!

V mesecu avgustu in septembru vam priporočamo nabiranje naslednjih zdravilnih zelišč:

CVETJE: močvirskega odslika, bele deteljice, rdeče deteljice, slezinovca.

LISTJE: jetrnika, lučnice, robide, maline, bršljana, borovnice, ozko listni trpotec, rdeče jagode, ereha, melise, regrata, kraskega setraja.

RASTLINE: skržolice, rumene lakote, dobre misli, pitčji bresek, gladilnik, črnobine, zdravilni jetrnik, melise, gozdne kreše, grenke deteljice, taužent rože, vinske vitice, smetlike, krvonočnice, sretene, žaltovine in zlate rozge.

KORENINE: baldrijana (spajke), malega divjega janeža, velikega divjega janeža, pastinaka, potrošnika (cikorija), gozdnega korena, črnobine, kompave ali bodeče neže, koptinika z rastlino, sladke tace in sretene.

PLODOVI: jerebike, čistilne krhlike, česmina, kumine, bezga.

LUBJE MLADEGA HRASTA IN DIVJEGA OREHA
PLANINSKI MAH

RAZNO: vršički gloga in pomolj kukavice.

• Zgoraj navedena zdravilna zelišča plačujemo nabiralcem vsako količino po dnevnih cenah.

• Za točnejša navodila in pojasnila ter cene se obrnite na naše kmetijske zadrage ali na našo najbližjo odkupno postajo.

Naše odkupne postaje se nahajajo v:

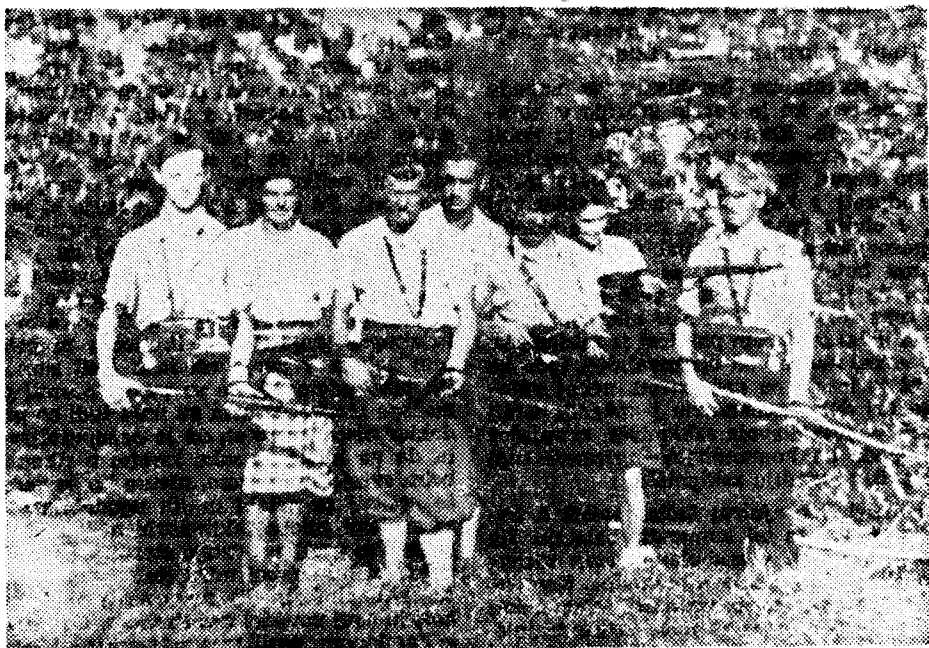
Mostu na Soči
Novem mestu
Središču ob Dravi
Ljubljani, Prečna ul. 4
Gradšču pri Kozini, p. Obrov.

• Vsa pojasnila pa lahko dobite tudi pri našem odkupnem oddelku v Portorožu št. 95.

• Z nabiranjem zdravilnih zelišč si lahko ustvarite ustrezen dodatni zaslužek. Nabirajte samo tista zelišča, ki jih dobro poznate, da ne bo vaš trud zaman!

• NE ZAMUDITE NABIRATI MAVROHOVI CENA ZA POSUSENE, KONICAŠTE MAVROHE JE ZELO UGODNA!

Fotografija z vprašajem

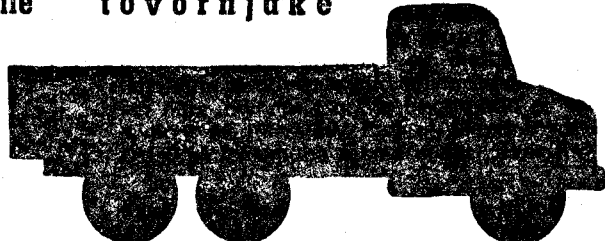

Skupina partizanov z značilnimi triglavkami se je postavila pred fotografa, da bi jih slikal za spomin. Po tem, da so lahko oblečeni, lahko sklepamo, da se je to zgodilo poleti. Isto potrjuje tudi listje na drevju. Triglavke in orožje stare jugoslovanske vojske pa dajejo misliti, da je bila slika posneta najkasneje poleti 1943 in še v tem primeru nekje na Gorenjskem.

Kdo ve kaj več o okoliščinah, v katerih je nastala fotografija?

ŽAROMETI IN SVETILKE ZA:

osebne avtomobile tovornjake

SATURNUS SATURNUS SATURNUS SATURNUS

avtobuse

motorje in mopede

SODOBNA OBRAMBNA VZGOJA IN LJUDSKA ZAŠČITA

Prvi streli po nemških letalih

Sevastopolj, 22. junija 1941 ob 3.05

Sevastopolj je bilo glavno oporišče sovjetskega črnomoškega vojnega ladjstva. Tistega dne, 22. junija, so ob 3.05 zjutraj opazovalnici 73. baterije zaznali ropot letal, ki ga ni bil nihče najavil. O tem je bilo takoj obveščeno poveljstvo protiletalske obrambe, nekaj minut asneje pa je bil dan tudi alarm. Moštvo protiletalskega pništva je ob svojih topovih kalo na povelje, da lahko začne obstreljevati sovražnikovo stalstvo, vendar takega ukaza dolgo ni bilo.

Ob 3.10 je z morske strani priletela skupina bombnikov, izmed katerih se je prvi kmalu našel v snopih sovjetskih žarometov. Ob tej priložnosti so govorili, da gre za dvomotorno talo, ki pa ni imelo nobenih poznanih znakov.

Kdo in zakaj leta nad Sevastopoljem? Tako so se spraševali, ki bi morali streljati po nemških letalih. Odgovora na to vprašanje ni bilo, prav tako pa ni bilo ukaza, naj letala zasujejo z granatami. Omejili so se na to, da so letala nenehno sledovali z žarometi. Nenadoma pa so opazili, kako je eno zmed letal spustilo neke prednete, obešene pod padali. To so bile mine, s katerimi so Nemci nameravali zapreti pot sovjetskimi vojnimi letadli iz pristanišča na odprto morje. Ko je letalo odvrlo svoj tovor, je odletelo proti severozahodu. Protiletalsko topništvo se vedno ni dobilo ukazov za ogenj.

Takoj nato je nad zaliv priletelo naslednje letalo. Sedaj je postalo povsem jasno, da ne gre za kako izzivljanje, temveč da to pravi napad. Zato je poveljstvo protiletalske obrambe s svojim enotam ukazalo, naj takoj začno streljati po nasprotnikovih letalih.

Medtem ko se je dvomotorni bombnik bližal kraju, kjer je nameraval spustiti mine, so topničarji mirno čakali na najustreznejšo lego letala. Prva se je oglasila 74. baterija. Poročnik

Kozovnikov takrat še ni mogel vedeti, da je njegova baterija sprožila prve strele po nemških letalih v tej vojni.

Hkrati s tem so zaropotali tudi topovi baterij, ki sta jima poveljevala podporočnik Fastovec in zastavnik Kravčenko. Po enominutnem obstreljevanju je iz sovražnikovega aparata bruhnil dim. Nemška posadka je kmalu ugotovila, da letalu ni rešitve, in je svoj tovor odvrlo v morje, takoj nato pa je še sama skočila vanj. Ob 3.52 so protiletalci napadli naslednje letalo in ga tudi sestrelili. Enaka usoda je deset minut kasneje doletela še tretje nemško letalo.

Kovel, 22. junija ob 4.00

V Kovelu, zelo pomembnem železniškem križišču, so sirene oznanile nevarnost pred sovražnikovimi letalskimi napadom ob štirih zjutraj. Nekaj minut kasneje so na opazovalnicah 347. protiletalskega divizionarja odkrili sedem bombnikov s črni mi križi na krilih. Letala so se mestu bližala na višini 900 do 1000 metrov.

Komandant divizionarja kapetan Demin je takoj zaprosil komandanta garnizije, naj mu dovoli obstreljevanje nasprotnikovih letal. Dovoljenja pa ni dobil, čeprav so medtem začela prihajati poročila o bombardiranju raznih sovjetskih letališč. Se vedno so namreč menili, da gre le za večjo provokacijo, ki jo bo moč le kako poravnati in se izogniti vojni.

Nad Kovel sta pravzaprav prileteli dve skupini nemških letal: štirinajst bombnikov je mesto preletelo na poti proti vzhodu, sedem pa se jih je spustilo nad položaje protiletalskega topništva in jih z višine kakih sto metrov začelo obstreljevati in nanje metati bombe. Nemci so se obnašali skrajno predrzno, saj niso računali na noben odpor. Toda tokrat so se pošteno urezali. Čeprav se je protiletalska baterija podporočnika Zaporozca znašla pod točo sovražnikovih krogel, se ni noben sovjetski vojak umaknil s svojega mesta. Ena izmed njihovih granat se je razletela pod

krili prvega nemškega letala in ga tako močno poškodovala, da se je kakih deset kilometrov dlje započilo v tla in tam zgorelo. To je bil prvi bojni uspeh 374. protiletalskega divizionarja v nemško-sovjetski vojni.

Brest, 22. junija zjutraj

Z nemškimi letalci so se tega jutra spopadli tudi lovci 123. letalskega polka protiletalske obrambe, ki je baziral na letališču pri Brestu. O enem izmed prvih zračnih bojov na tem območju pripoveduje heroj Sovjetske zveze polkovnik Jurij Židov naslednje:

»Sovražnikova letala so začela med deveto in deseto uro bombardirati štab divizije, ki je imel svoj sedež blizu našega letališča. Kapetan Mažajev, poročnik Rjabcev, poročnik Nazarov in jaz smo se nemudoma dvignili v zrak, kjer smo se kakih 3.500 metrov visoko srečali s sovražnikovimi messerschmitti. Držali smo se drug poleg drugega, da bi si lahko medsebojno pomagali. Spopad je trajal kakih deset minut. Ker nam sovražnik ni mogel do živga, nas je skušal dobiti z zvijačo. Štiri letala »Me-109« so nas napadla frontalno, druga štiri so nam zavila v rep, z vrhne strani pa se nas je lotila še skupina letal »He-113«.

Znašli smo se v sila težavnih razmerah. Krenil sem v napad, čeprav sem za seboj imel messerschmitta. Tega je začel obstreljevati Mažajev. Tudi njemu ni bilo lahko, saj je imel posla še z drugimi nemškimi lovci, ki so se bili malo poprej umaknili iz boja. Mažajevu je na pomoč priletel poročnik Rjabcev. Toda, kako naj mu pomaga, če pa je bil porabil že vso municijo?

Poročnik Rjabcev ni okleval: sklenil je, da bo sovražnikovo letalo, ki je bilo Mažajevu najbližje, karamboliral. Nacističnemu letalcu je prestregel pot in letal naravnost nadenj, toda ta se ni hotel umakniti. Nemčevi živci pa so kmalu popustili in se je trčenju hotel v zadnjem hipu izogniti tako, da je naglo zavil navzdol. Bilo pa je že prepozno. Rjabcev je s svojim letalom zadel ob nemško. Enemu izmed pilotov se je posrečilo izskočiti, kajti opazili smo padalo, kako se je razpelo in se počasi nihalo navzdol. Nismo pa vedeli, če je ostal živ nemški ali naš letalec. Kasneje smo zvedeli, da se je tokrat sreča nasmehnila našemu pilotu, nemški pa se je skupaj s svojim letalom zaril v tla.

V tem spopadu so Nemci bili ob tri letala, medtem ko je na sovjetski strani bil uničen le Rjabčev aparat.

DNEVNIK

ki ga je pisal italijanski vojak v dobi okupacije v Jugoslaviji, 1941—1942

13. julij, ponedeljek. Okrog treh začnemo umikati konje Čakamo letala, da bodo varovala tanke, nakar se bomo vsi umaknili. Sedaj je ura 14. Letala so priletela in že bombardirajo okolico, toda vse to nič ne pomaga, še vedno streljajo na nas, z vseh strani. Čedalje huje je, skoraj nemogoče je oditi od tu. Ob 15. prispe 9 tankov. Nekoliko lažje dihamo. Ob 16.30 se začnemo umikati: štirje tanki so v hipu neuporabni, odpovedale so gosence in motorji. Dva tankista sta ranjena, tretji je mrtel. Preden zavlečemo tanke v zaklone in jih popravimo, mine nekaj ur, pa še te tanke moramo ščititi. Končno le začne umik, ki se spremeni v neurenjen beg, saj nas z leve in od zadaj zasleduje partizanski ogenj. Se nikdar ni bilo moje življenje v tolikšni nevarnosti. Ne hodimo po poteh, izogibati se moramo sovražnikovega ognju, ki nas zasleduje s hriba na naši levi. Pomikamo se proti bregu na desni strani ceste. Prizor je nepopisen, razburjen in grozovit. Razpršeno tavamo po tem ogromnem grobu in pogostoma se do prsi utapljam v blato. Ne vem, kako jo bodo odnesli tisti, ki so obloženi s prtljago. Z nadčloveškim trudom se počasi le prebijem iz tega morišča. Sledijo mi klici: na pomoč! Nič človeškega ni v teh krilih. Vsakdo misli samo na svojo kožo. Okolpi bataljon, ki nam je prišel na pomoč, je že izginil. Prva kolona: ostalo nas je okrog 350. Sedaj smo na povratku. Ura je 21. Noč nas varuje. Čaka nas 35 kilometrov dolga pot.

14. julij, torek. Vso pot tečemo, brez postanka, okrog osmih zjutraj pridemo v Bosansko. Grahovo. Nič vojaškega ni več na nas, videti smo kakor prikazni. Drug drugega ne poznamo. Onemogli smo od lakote, pretrenosi po neprestanem petdnevem boju in dolgih prisiljenih marših, ki smo jih lahko vzdržali le zaradi nagona po ohranitvi obleke in obrazi so umazani od blata, kakor da bi pripeljali iz podzemskih kanalov. Res se nas ne da spoznati. Se pred vasjo nas je dohitelo kakšnih 100 tovaršev. Izgledajo še slabše kot mi. Brž ko pridemo v Bosansko Grahovo, zbere naš poveljnik močno vojsko in se z neskončno kolono odpravi v močvirje po preživetje. Kolono napadajo z vseh strani, iz vseh hiš, iz vseh vasi. Z mnogimi žrtvami končno le uspejo rešiti okrog 100 mož.

16. julij, ponedeljek. Peš nas pošljejo do Strmice, tu nas vkrcajo v vlakec in odpeljejo proti Kninu.

17. julij, petek. Službeno odpotujem v Split, kamor prispem opolnoči.

18. julij, sobota. Sem v Splitu, od sinoci.

21. julij, torek. Odpravim se nazaj v Knin, kamor prispem proti večeru in najdem bataljon v vojašnici.

24. julij, petek. Partizani so nam prek parlamentarcev vrnili 17 ujetnikov iz Medenega polja in 16 vojakov ene baterije, ki je bila z našim bataljonom v Bosanskem Petrovcu. Pravijo, da so ujetnike zamenjali za žive. Ujetnike so naši poslali v Šibenik, kjer jih je zaslišalo vojaško sodišče. Menim, da so partizani ujetnike vrnili iz propagandnih razlogov, da bi ponovno postavili na laž govornice, s katerimi nas hočejo naši prepričati, da komunisti ubijajo ujetnike.

8. avgust, nedelja. V bataljon in 150 mož iz naše enote odhaja danes s topniško in nekaterimi drugimi enotami v neznan smer, da bi čistili ozemlje. Zbranih je okrog 4000 mož.

10. avgust, ponedeljek. Prišel je drug ukaz in vsi se vrnejo.

29. avgust, sobota. Odredili smo, da mora jutri naš bataljon spet na pot, v neznan smer.

6. september, nedelja. Ob 8. uri se odpravim na pot v Turin, spremljam vojaški material. Okrog 14. moj vlak iztira, železniška proga je porušena (nedeljivo).

7. september, ponedeljek. Lokomotivo so dvignili in progo popravili. Ob 8. uri ponovno odpotujemo. Ob 13. se spet ustavimo, približno 180 km pred Reko. Kaže, da del proge nadzorujejo partizani. Vojaki so bili napadeni in so utrpeli hude izgube. Proti večeru odpotuje bataljon, topničarji pa začno streljati.

8. september, torek. Okrog 2.30 nas zbude in vržejo iz voza za prtljago, da bi z njim odpeljali žive. Vsi morajo izstopiti, mene in 10 mož iz divizije »Re« puste nazaj na voz, da bi ga spremljali. Z lokomotivo in prtljajnikom prevozimo okrog 6 kilometrov, da dospemo do vojaškega transporta, kjer moramo čakati na ukaze. Okrog 15. odpotujemo nazaj proti Kninu. Po 14 kilometrih vožnje se ponovno ustavimo: razstrelili so most in zasedli dve čuvajnici ter del železniške proge. Vračamo se tja, od koder smo odšli pred četrto uro. Z vseh strani smo obkoljeni.

9. september, sredo. Vrhovine. Noč smo prebili v neki sobi, leželi na trdem in mrazu cementu, kjer se prtljajni voz s topom odpeljal proti Kninu, na kraj, kjer se je pripetila neizgoda. Proti večeru prispe iz Gospiča železničarski vlak. Proga je zopet usposobljena za promet.

10. september, četrtek. Ura je 7. Potujem proti Kninu. Po 15 km vožnje zvezmo, da so ponoči partizani zažgali železniško čuvajnico. Pot torej ni varna. Ze v tretje se vračamo v Vrhovine.

11. september, petek. Inženirji se ponovno odpravijo proti Gospiču, da bi popravili progo. Potujejo z oklopnimi vlakom, spremlja jih oddelke pehote. Po treh urah se vrnejo. Bili so napadeni, s seboj privlečejo mruve in ranjene. Tudi kapetan (nedeljivo), ki je poveljeval inženircem, je smrtno ranjen. Proti večeru izdihne.

12. september, sobota. Inženirji gredo vnovič na delo proti Gospiču. Kraj, kjer so bili večkrat napadeni, so zasedli naši. Na večer pride kolona s približno petdesetimi avtomobili, da bi nas odpeljali naprej. Na avtomobilih je bataljon vojakov določenih za okrepitev. To je 81. CC. NN. (črne srjace, op. prev.) »Ravenna« najdemo Leara, Pel Elta in mnoge druge. Komaj uspejo, da se med hojo pol ure pogovarjam z njimi, ker moram takoj na pot z avtokolono, ki jih je pripeljala. Ko se prvi tovarnjak premakne, je že skoraj noč. Okrog 22. pridemo v Otočac in prespimo, še vedno brez odeje, v neki leseni baraki.

14. september, ponedeljek. Ob 7. smo odpotovali v smeri proti Reki, vozimo skozi Bosanski Novi, Crikvenico, Bakar. Na Reko pridemo ob 11. uri. Odpotujemo material in tudi sami odpotujemo ob 17. z vojaškim vlakom. V Ferraro prispem v torek, 15. ob 2.30. Ob 5.55 utajem vlak za Ravenna.

3. oktober, sobota. Ob 8. odpotujem in pridem v Milan ob 17. 5. oktober, ponedeljek. Ob 8.30 odpotujem in pridem v Turin ob 13. uri. Material je že tu, deloma na postaji Porta Nuova, deloma na postaji Doria. Prispimo v Turinu.

K O N E C !

Ob tem letnem času je v gorah zelo lepo! Opremo za hribe si ogledite v III. nadstropju TRGOVSKE HIŠE

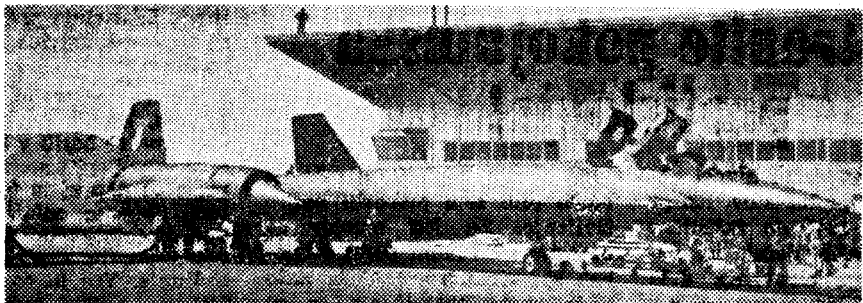
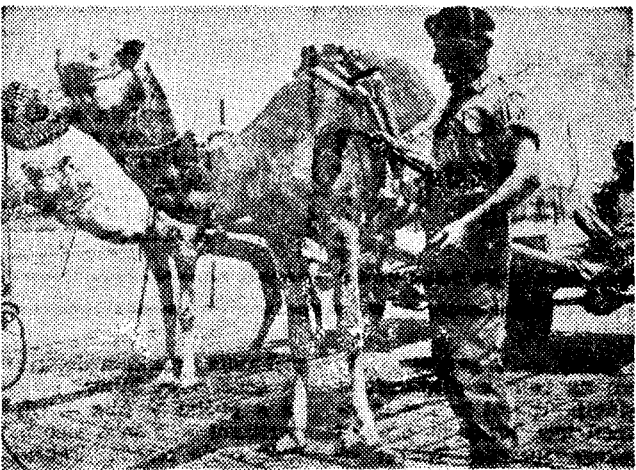
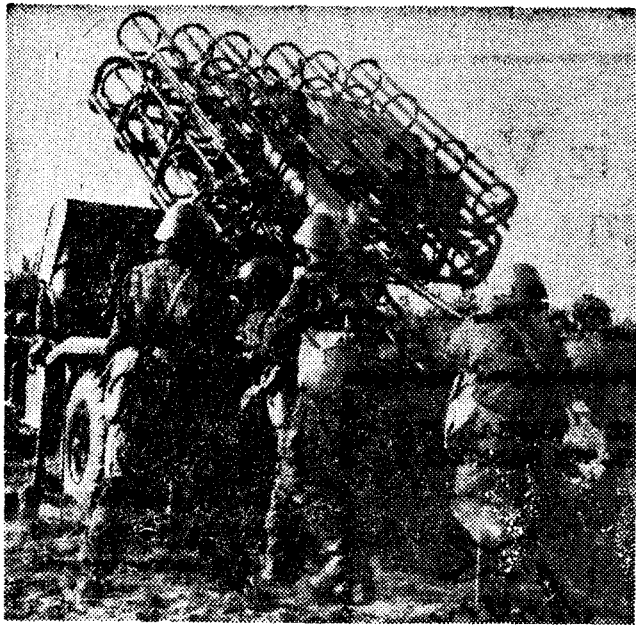
nama LJUBLJANA

FOTO S PODPISOM

RAKETNE METALCE, podobne nekdanjim »katjušam«, še vedno uporabljajo v mnogih sodobnih vojskah. Na sliki vidimo raketen metalce sovjetske proizvodnje, s katerim je oborožena tudi vzhodnonemška vojska

BOMBO V VELBLODOVEM ZELODCU išče z minodetektorjem vojak, kot to vidimo na sliki. Pri tanci so menda ugotovili, da na ta način arabski uporniki pošiljajo bombe diverzantom v Adenu

AMERIŠKO POSKUSNO LETALO »YF 12 A« so konstruirali zato, da bi ga imeli za prvega nadzvočnega lovca-prestrelalca. Na sliki vidimo enega izmed teh treh prototipov, ki jih preskušajo že več kot dve leti. Lete s hitrostjo, ki presega tri tisoč kilometrov na uro.

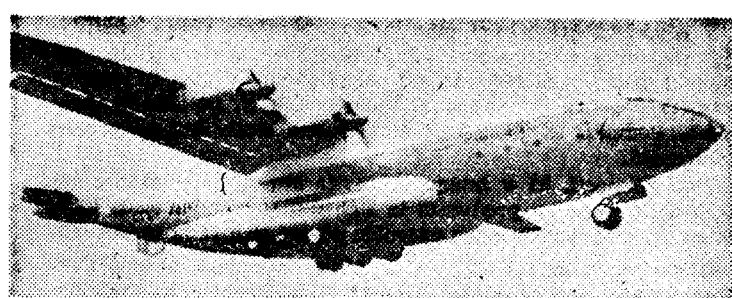

Letalo za 720 potnikov

Tistega dne je bil na letališču med piloti, inženirji in tehnikami glavni konstruktor »Anteja«. Na videz je bil miren, v resnici pa prav tako nestrpen kot vsi drugi: napočil je čas, ko je bilo treba preizkusiti največje letalo na svetu.

»AN-22« tehta 250 ton. Ima štiri motorje s 15.000 konjskimi močmi, ki zadostujejo za prevoz 80 ton tovora, to pa ustreza teži 720 potnikov z njihovim ročno prtljago vred. V primeru, če ga obremene le s 45 tonami in če leti s hitrostjo 740 kilometrov na uro, bo lahko opravilo, ne da bi se mu bilo treba spustiti na tla, 11.000 kilometrov dolga pot. V njegovem ogromnem trebuhu je dovolj prostora za nekaj kamionov, tri tanke in najmanj deset traktorjev. Pri vsem tem pa »Anteja« lahko vzleti ali pristane tudi na navadnem travnatem zemljišču. Ima namreč posebne naprave za avtomatično prilagajanje pritiska v gumijastih kolesih.

Ze ob njegovem prvem poletu so ugotovili, da je letalo zelo kakovostno. Kasneje so ga še nekajkrat preskusili in vsakokrat je bil na letališču prisoten tudi njegov konstruktor. Letalo so izpopolnili, nato pa ga poslali na letališče v Bourgetu pri Parizu na 26. mednarodno razstavo dosežkov aero in kozmonavtičke. Parizani in gostje iz tujih držav so dolge ure čakali v vrstah, da bi si lahko ogledali tudi notranjost sovjetskega veleletala. Vsako uro je imelo to priložnost po 1500 obiskovalcev...

Sedaj skupina konstruktorjev, ki jo vodi Oleg Antonov, ustvarja novo inačico »Anteja«, namenjeno za potniški promet. To letalo se je pred kratkim vrnilo iz dolge poti.

Silno težavno je bilo doseči hitro vkrcavanje in izkrcavanje tolikšnega števila potnikov. Da bi 720 potnikov lahko hitro pristalo na svoja mesta, smo morali predvideti 12 vhodov. Poskrbeti smo morali tudi za čim smotrnejšo razporeditev potnikov v letalu in razmestitev vrat... To pa ni edini »AN«, kajti teh je že cela vrsta; najmanjši je »AN-2«, največji pa »Anteja«. Medtem ko letalo »AN-8« imenujejo tudi »kit« (po njegovi značilni obliki), so »AN-22« krstili za »letečega slona«. To ime mu je dal neki pariški dnevniki, medtem ko je grško časopisje krstilo za »mamuta«. Tudi letalo »AN-14« ima svoje posebno ime — »čebelica«. V vsakem izmed teh letal ni težko prepoznati značilnih črt Antonova.

Kar zadeva letala, ki jih je konstruiral Oleg Antonov, se ta

odlikujejo predvsem po izredno zanesljivem vzletu in pristanku. Prav zato jih lahko uporabljajo v najrazličnejše namene, tako za prevoze potnikov kakor tudi za izvajanje raznih gospodarskih nalog. Ta letala so v zračnem prometu prepeljala skoraj polovico vseh potnikov in 40 odstotkov potniških pošilk, z njimi pa so tudi raztrosili 90 odstotkov raznih kemičnih pripravkov itd. Vsi »AN« so značilni po ekonomičnosti, varnosti in delovni zmogljivosti.

Pred kratkim je začel obratovati izredno udobni »AN-24«, ki za vzlet in pristaneke potrebuje le petsto metrov dolg prostor. Postal je slaven ne samo v Sovjetski zvezi, temveč tudi v tujini, zlasti v Egiptu, Libanonu, Romuniji, Poljski, Mongoliji itd.

V zvezi z novimi načrti je v nekem pogovoru Oleg Antonov dejal: »...Jutri bomo konstruirali nova letala, za katera menim, da bodo še boljše in ustrežnejša za najrazličnejše namene...«

● Velik oblak, kakršnen se pojavlja pred neurjem, utegne vsebovati kar 550.000.000 kubičnih metrov ledenih kristalov in vodnih kapljic. Če upoštevamo, da vsebuje vsak kub. meter oblaka vsega skupaj 2,5 g vode v obliki kapljic, tedaj vsebuje lahko tak oblak 8.500 ton vode. Če vsebuje vsak kub. meter samo 0,5 g ledu, tedaj »plava« v oblaku ledena skril, debela 1 m, široka 5 in dolga 25 m.

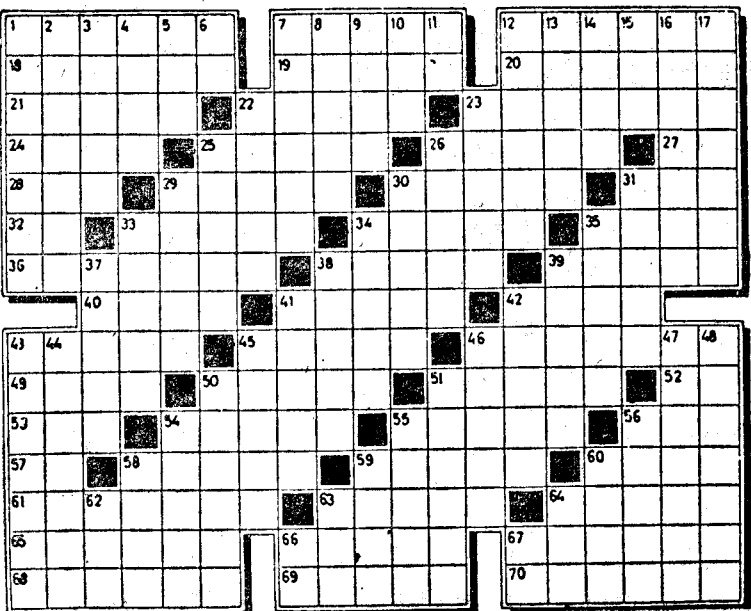
● Stevilo smrtnih žrtev v prometnih nesrečah se je v 10-letnem razdobju več ko podvojilo v Avstriji, Čilu, Finski, Franciji, Japonski, Španiji in Venezueli.

● ZDA imajo največjo trgovsko mornarico na svetu — 22 milijonov 430 tisoč BRT. Po ZDA pridejo: Velika Britanija z 21.490.000 BRT, Liberija s 14 milijonov 550 tisoč BRT, Norveška s

Dobro je, če veste...

14 milijonov 477 tisoč BRT, Japonska z 10 milijonov 813 tisoč BRT, Grčija s 6 milijonov 838 tisoč BRT, Italija s 5 milijonov 708 tisoč BRT, Zahodna Nemčija s 5 milijonov 159 tisoč BRT, Francija s 5 milijonov 116 tisoč BRT in Nižozemska s 5 milijonov 110 tisoč BRT.

● Kenguruji v Avstraliji so se tako razmnožili, da so postali huda obvara za gojenje ovac, ker po-

pase en sam kenguru v enem dnevu več trave kot sedem ovac. Združeno živinorodstvo v pokrajini Novi Galski je zaprosilo vlado v Canberri za pomoč proti kengurujski nadlogi. Združeno trdi v svoji vlogi, da je osem milijonov kengurujev spremenilo v puščavo 250.000 ha pašnikov, ki so bili namenjeni za pašo ovac. Nato je prišlo do pokola kengurujev. Dober lovec je lahko ubil do 100 kengurujev na teden. Meso ubitih živali uporabljajo za konzerve, iz njihove kože pa izdelujejo jopiče. Avstralski kmetje neradi ubijajo te nenavadne in bistvu simpatične živali.

● Cigani so se pojavili v Evropi že pred več stoletji. O njihovem pokolenju in jeziku je bilo prav malo znanega. V splošnem je prevladovalo mnenje, da je bila njihova prvotna domovina Egipt. V srbohrvatski primorski književnosti našli smo na ime: Jedjupka (Egiptčanka, ime za ciganko). Tudi v Španiji pravijo ciganom. Gitano, Katalanci pa: Gipta. Vprašanje o pokolenju ciganov, ki je bilo za zgodovinarje uganika, so naposled rešili jezikoslovci, ki so dokončno ugotovili, da je bila prvotna domovina ciganov — Indija in da izvirajo njihov jezik iz nekega staroindijskega narečja. Se več: jezikoslovcem je uspelo dognati celo poti, po katerih so cigani hodili stoletja, dokler niso prišli do svojih končnih bivališč, ker so na dolgotrajnih popotovanjih bogatili svoj jezik z besedami, ki so jih pobirali pri narodih, s katerimi so na vseh potovanjih prihajali v stik.

Odgovori na »Znanje in spomin«:

1. Julija 1937
2. Od 500 do 600
3. Matija Gubec, Gastone Sozzi
4. 9. marca 1938

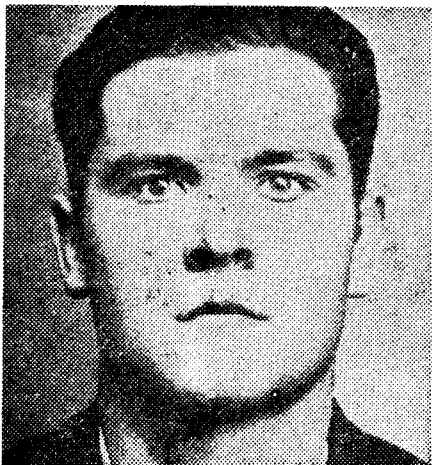
● TV 15-izhaja vsak teden — [edajga] predstavitelstvo Zveze združenih borcev NOV Slovenije — Zavod »Borec«. Ljubljana: Beethovnova 10 — Tisk in kilišaji. CJP Ljudska pravica. Ljubljana, Kopitarjeva 2 — Lisi ureja uredniški odbor — Letna naročnina 1500 dinarjev oziroma 15 novih dinarjev — Posamezna številka stane 40 dinov od 40 N. par — Naročnine pošiljate na naslov: Uprava »TV 15« Ljubljana, Beethovnova 10 prila. p. predal 538-XI ali na čekovni račun pri Narodni banki 501-8-29 — Telefonske številke: Glavni in odgovorni urednik 21-901, uredništvo in novinarji 22-313, uprava 22-607 — Rokopisov ne vračamo.

Znanje in spomin • Znanje in spomin • Znanje in spomin

18. julija 1936 so se v Španiji generali in vojska uprli vladi ljudske fronte. Brž po izbruhu upora proti republiki so prihiteli skupine prostovoljcev z vseh strani sveta na pomoč španskemu ljudstvu. Tudi Peter Bogatec iz Kriza pri Trstu (na sliki) je odšel v Španijo in padel v bojih za Brunete pri Madridu. Kdaj?

Prvemu klicu španskega ljudstva na pomoč se je odzvalo tudi več Slovencev, deloma iz jugoslovanskega, deloma iz italijanskega dela Slovenije in iz vrst naših izseljencev. V bojih s falangističnimi hordami je padel tudi Maks Valentinčič iz Solkana. — Koliko Slovencev se je bilo za svobodo španskega ljudstva?

Iz vse Slovenije so odhajali fantje na pomoč španskim svobodoljubom; odšel je tudi Mile Kobe iz Damelj pri Vinici in ni se več vrnil. Pri porazdelitvi prostovoljcev v enote republikanske vojske je tudi Mike Kobe iz Damelj pri Vinici ljantstvu in ne po narodnosti. Kako sta se imenovali centuriji, katerima je bila dodeljena večina Slovencev?

Idričan Viktor Lipušček (na sliki) je padel v brunetski operaciji, ki je trajala dvajset dni. Akcija je republikance močno opogumila, čeprav ni uspela, kot je bila zamišljena. Nekaj mesecev zatem se je razvijala usodna bitka na Ebru, največja bitka španske državljanske vojne. — Kdaj se je pričela?

Nagradna križanka

svetovno vojno in še nekaj let po njej (Vjačeslav), 24. operni napev (tvoja pisava), 25. moško ime, 26. glavno mesto Ukrajine, 27. avtom. oznaka Valjeva, 28. poleg, 29. hunske poglavar, imenovan »šiba božjak«, 30. priimek narodnega heroja, nekdanjega komandanta 2. divizije KNOJ, sedaj veleposlanik v NDR (Stjenka), 31. prebivalec dela Istre, 32. osebni zaimek, 33. industrijsko mesto na Gorenjskem, 34. starorimsko hišno zavetniško božanstvo, 35. ljubkovalno ime za domačo žival, 36. nacionalna, 38. kraj pri Trstu s starodavnim gradom, 39. priimek narodnega heroja, komandanta bataljona »Miloša Zidanška«, padel 1. 8. 1942 pri Mrzlem studencu na Notranjskem (partizansko ime Smeli), 40. eno izmed velikih jezer na meji med Kanado in ZDA, 41. napravljen iz lesa, 42. ime največje vohunke iz prve svetovne vojne (Hani), 43. del roke, 45. glavni junak slovenskega filma, 46. vrsta opice, 49. reka ponikalnica v Sloveniji, 50. priimek komandanta t. i. »kraljeve jugoslovanske vojske med drugo svetovno vojno (major Karel), 51. človek, ki preveč dela, 52. predlog, 53. perje pri repi, 54. kolerabni ali korenju, 54. partizanski priimek Borisa Kidriča (Peter), 55. stara dolžinska mera, 56. okrasni ptič, 57. arabski žrebec, 58. vojak tehnične čete, podkopnik, 59. dan v tednu,

60. partizansko ime Franca Popi, predsednika sindikatov Slovenije, 61. piščalka za klicanje sov, 63. partizansko ime večkratnega komandanta med vojno in današnjega generala Staneta Potočarja, 64. eno izmed imen zagrebškega nadškofa, ki si je upal oporekati papežovo nezmotljivost, 65. stopnja pridevnika, ki nima primerjave, 66. domača vrtna začimba, 67. neumneži, butci, 68. poveznik za podvodna dela (množ.), 69. mejna reka med Hrvaško in Slovenijo, 70. nepoln.

NAVPIČNO: 1. madžarski naziv za Blatno jezero, 2. usedlina, sesedek, 3. ljubljansko letališče, 4. sila, stiska, nadloga, 5. srbsko moško ime, 6. avtomobilska oznaka Reke, 7. priimek nekdanjega komisarja IX. korpusa, danes predsednik izvršnega sveta Slovenije, 8. posoda za moko, žito itd., 9. rimski cesar, ki je dal zažgati Rim, 10. tovrnjski italijanske znamenje, 11. oblika pomožnega glagola, 12. klika, 13. tepček, butec, 14. pristaniško mesto ob izlivu Dona v morje (ZSSR), 15. krojaška potrebščina, 16. vrsta zemlje, 17. priimek narodnega heroja, organizatorja upora v južni Primorski in v Trstu, umrl za posledicami teže ječe 1. 1944 (Oskar), 22. rusko žensko ime, 23. ime narodnega heroja, ki se je boril sam proti številnim Nemcem do poslednjega naboja (Majcen), 25. partizansko ime komandanta glavnega štaba NOB Slovenije, 26. mesteca zahodno od Varšave, 29. pripadnik oboroženega

odreda v fašistični Italiji, 30. človek, ki se ukvarja z glasbo, 31. pasje ime, 33. posoda za vodo, 34. gradbeni material, 35. žvrklja, 37. rekvizit za tenis, 38. predstojnik fakultete, 39. ime karte pri taroku, 41. pred leti umrli gledališki igralec (Ivan), 42. oseba iz romana »Dobri vojak Svejk«, 43. priimek enega izmed prvih partizanskih zdravnikov, partizansko ime Igor, 44. ime francoskega književnika (France 1844—1924), 45. takсна znamka, 46. redovni duhovnik, 47. otok na Donavi pri Beogradu, znan iz turških časov, danes se mu obeta potopitev zaradi gradnje hidrocentrale na Djerdapu, 48. partizanski priimek večkratnega komandanta v NOB, danes generala v pokolu (Ambrožič Lado), 50. arije, 51. prostor za prevozna sredstva, 54. gora na meji med Jugoslavijo in Italijo nad Bovecem, 55. način, oblika, vezava vrvi, 56. kar

so končno doživeli naši sovražniki, 58. priprava za sejanje moke, 59. del imena generalnega sekretarja OZN, 60. drugo ime za Judeža, 62. manjši kraj, naselje, 63. reka v sever. Siamu, 64. domači izraz za našo denarno enoto, 66. kratice pesnika iz Sorškega polja, 67. druga in sedemnajsta črka abecede.

Rešitev

VODORAVNO: 1. Savinjski, 9. solastnik, 17. limita, 18. trnovka, 20. erotik, 22. epizoda, 24. idiot, 25. ometano, 26. Vida, 27. zrele, 29. rašpe, 31. Ales, 32. sni, 33. Pintar, 34. Antara, 36. Oto, 37. ta, 38. Rodion, 39. r, 40. Taliga, 42. av, 43. Petek, 44. kis, 46. tnal, 48. kar, 50. Kočevski rog, 55. tal, 57. oleat, 60. vine, 61. Oran, 62. skoro, 64. Vasten, 66. Kid, 68. mlavec, 69. artikel, 71. cepin, 72. diateka, 73. Maks Pečar, 74. Rakitnica.

Nagrajeni izžrebanci

1. nagrado v znesku 50 novih dinarjev prejme Nadja Vučnik, Ljubljana, Korytkova 7;
2. nagrado v znesku 40 novih dinarjev prejme Frida Vidmar, Novo mesto, Trdinova 4;
3. nagrado v znesku 30 novih dinarjev prejme Silvo Kopriva, Ljubljana, Resljeva 13;
4. nagrado v znesku 20 novih dinarjev prejme Franjo Kossec, PTT podjetje, Kranj;
5. nagrado v znesku 10 novih dinarjev prejme Marijan Brezar, Kranj, Kidričeva 43.
Od 6. do 10. nagrade (knjižne nagrade) so dobili naslednji reševalci: Filip Kostanjevič, Trbovlje, Trg svobode 27; Ivica Dolinar, Zalec 251, p. Zalec; Igor Trost, Kranj, Planina 30; Ivan Voh, Ljubljana, Breg 22 in Lovro Košuljandič, Ljubljana, Fržan 32.
Denarne in knjižne nagrade bodo nagrajenci prejeli po pošti. Rešitve za današnjo križanko pošljite najkasneje do 20. avgusta.

KRIŽI IN TEŽAVE Z NOVINCI

(Odlomek iz knjige Matevža Haceta LJUBEZEN in OROŽJE, ki je bila nagrajena z nagrado vstaje slovenskega naroda)

meso. Malo dalje so rezgotali korni in mule. Dežurni oficir je klical komandirja na posvet.

Posedli smo v sobi, kjer je bil štab brigade s štabom bataljona. Komandant je zamisljen, ker je imel v brigadi toliko novincev. »Dvesto deset smo jih dobili. Stopenjdeset je zdravih in močnih. Ti so že bili v vojski, zato jih bom obdržal. Vse druge pa bom poslal čez Savo, naj se na Kranjskem ubadajo z nemi.« Obrnil se je k zdravniku Zigi in dejal: »Tovariš zdravnik, naši so mi pripeljali tudi pet takih, ki še niso, tri tedne in osem nadušnih. Poslal bi jih domov. Saj se za pomoč kmetom niso. Vsi držijo kuharice in lupijo krompir.«

»Popoldne bomo pregledali novince skupno z zdravnikom, sedelovati boste z nami,« sem rekel komandantu brigade, nato pa sva krenila z Zigo v kolarnico, kjer so se novinci živahno pogovarjali med seboj. Ko so naju zagledali, so hipoma utihnili.

»Kako je, fantje?« jih je pozdravil Ziga in se zanimal za njihovo zdravje. Molčali so in se spogledovali med seboj. Ziga je ponovilo vprašanje. Stikali so glave in si nekaj šepetali. Tedaj je vstal mlad kndrolas heta, ni imel več kot petindvajset let. V eni roki je držal krompir, v drugi pa obrabljen pipec, okrogel in rdeče obar-

van. Zastokal je: »Kaj bi z menoj? Grintave noge imam, pa so me vrgli iz postelje, da sem bil ves v strahu, kaj bo. Kako bom streljal? Za vojaka nisem, so me zavrgli že pred vojsko. Se smejali so se mi, češ doma ostani, krave pasi pa hruske pobiraj na vrtni, za drugo rabo res nisi. Takrat bi bil rad vojak, in kralja pa generale bi rad videl, sem jim rekel. No, pa so rekli: 'Pojdi v gostilno ali pa na občino. Tam boš videl sliko kralja, pa se ga naglej. Zda-

»samo streljati ne!« Zdrknil sem z lestve od strahu, na eno stran je padla lestev s košaro, na drugo stran pa jaz. Se zdaj me rebra boljijo od padca. Prihitele je stara in zavpila: Jezus, pa menda niso prišli antistiti!« Kor, gospodje, moja žena rdečih zvezd in rit ne more videti, ne da bi se začela trestiti od strahu, taka je ta reč. Trije so bili, eden je brenil košaro, drugi pa je stopil k meni in mi dejal: »Kaj se boš upiral, stari, obični se, kakor je treba, obuj se

Izza mize je vstal tretji in spre-govoril s pridruženim glasom: »Vzeli so me, ko sem napajal konje in krave. Tako se vendar ne dela! Se listka nisem dobil, kar prišli so in rekli: 'Ti boš šel z nami. Kam pa, gospodje, sem jih vprašal. Molči, vrzi diste raz-rgane čevlje proč in obuj gozjar-je,« so rekli. »Ja, gozjarjev pa jaz nimam, so predragi,« sem jim pravil. »Obuj najboljše, kar imaš,« so rekli in se mi posmehovali. »Vi-dite, gospodje, tako se ne dela,«

Umolknil je in mirno začel lupiti krompir, ne da bi se zmenil za druge.

»No, vidiš, samo javkanje jih je,« mi je šepnil Ziga in vzdihnil.

Vstal je visok, vitez moč štiri-desetih let, s pristriznimi bradica-mi in lepimi modrimi očmi. Ušesa je imel tako majhna kakor deček osmih let. Oči je imel sočane in brišči si jih je z velikim rdečim robcem.

»Vprašam vas, ki ste menda neki višji, tako kakor naš žup-nik na fari, ki me je lansko leto v drugo poročil, je to v partiza-nih zapisano, da se lahko butne v vrata, vdre v hišo in zavpije nad mano: 'Jože, vstani, ne boš lizal in kuševal žene, volak boš, žena pa naj potpi in dela!« Re-čem vam, da tega ne bi smeli de-lati. Ta rajna žena je bila jalova, bog ji daj v miru počivati, saj ni

sem jim rekel. »Ti nas ne boš šel,« mi je rekel eden, nato pa bolj mirno in človeško nadaljeval: »Človek božji, mi se nimamo časa pogovarjati s teboj, veš. Ukaz je ukaz,« Sklonil sem glavo in gledal v zemljo. Kakor da bi bil komu kaj hudega napravil. Saj bi me lahko še ustrelili ti gospodje.« Umolknil je.

Pristopil je vodnik in ga s pos-mehom pogledal: »Ti, človek bož-ji, tega pa nisi povedal, kako nas je tvoja žena zmerjala. Kaj vse mi je rekla: klapouči, pritepenči! Ce bi ne bila stara petdeset let, bi ji bil eno primazal. Tako pa sem ji samo požugal, in če je še kje na onem svetu pravica, bo že dobila, ker je slovenske partizan-ske vojake zmerjala s takimi pri-imki. Veš, ti, človek, tam na Do-lenjskem smo jih dali neki taki gozbedavi babnici pet na zadnjo, pa se je koj unesla. Taka je ta reč.«

»Prosim vas, gospodje, ne ver-jemite vsega tistemu, ki ima sar-žec. Povedati bi pa le moral, kdo je in kam me peljejo, in če bi se na kmečka dela razumel, bi se vrnal, ali smo vse opravili ali še ne. Pridekati kmetu ja ne pade iz zraha. Kako homo je živeti, vs vprašam, gospodje, če bomo tako delali?«

bila sama kriva, da je ostala brez otrok. Jalojost so imeli menda v rodu. Pridna, skrbna, snažna in molčeca je bila, bog se je usmili. No, ko sem lansko leto vzel svojo Nežiko, so mi prevrženi rekli: 'Jože, otrok ti bo natresla kakor zajkila, iz rodovitne rodbine je. Zenske iz tiste hiše so tako ro-dovite, da precej zanostijo, če jim le hlače od blizu pokažeš,« Jaz pa imam otroke rad, in bi z božjo po-močjo imel deset, dvanaest otrok, ker imam trideset oraloval dobre, mastne zemlje. Kar mislite si, go-spod, žena je v osmem mesecu nosečnosti, stara dva pa nista za delo. Zena je molčala, ker je pa-metna. Vstala je, narezala šunke in prinesla iz kleti žganja. Jedla sta kot mlatic. Zena je samo to rekla: »Gospoda, če sta vojsčaka, ko bom rodila, pustite Jožetu za tri dni, da bo lahko prišel pogle-dat, kaj nama je dal ljubi bog.«

Solze so mu tekale po čednem, neobritem obrazu.

»Rad bi videl, da bi bil še me-sece dni pri njej. Vsak dan bom molil, da bi mi ljubi bog dal si-na. Stara dva sta kričala, toda vaša sta rekla, da je taka parti-zanska postava, da se moram voj-skovati. Potem sta stara dva sa-mo še vzdihovala in se križala, kaj je prišlo nad nas.«

v dobre gozjarje in z nami boš šel,« Gospodje,« sem jih prosil, »gospodje, vprašam vas, kdo bo obral sadje? Zena ne more na lestev, sadje pa je treba obrati in prebrati, kar ga je za most. Go-spodje, bi napisali en tak listek, kdaj naj se oglašim pri vas.« Kaj mislite vi: da so me poslušali? Jo-kal sem od jeze, žena tudi, obični sem se moral, pa se vojskuji. Vprašam vas, kako se bom vojskoval, ker, veste, jaz nimam desnega ušesa, gospodje. Oni trije pa so se rezali in me priganjali. Se-hrusk, mojih tako dobrih hrusk, niso hoteli jesti.«

Sklonil je je, nato pa se ne-nadoma ulegel in nam pokazal hr-bet v znak največjega zaničevanja in jeze. Nekateri so mu mrmraje pritrjevali.

»Kar je, je. Vsakega bomo pre-gledali, da veš, z ušesom že ne boš streljal. Puško boš držal v rokah,« ga je miril Ziga.

Novinec pa je skočil pokonci in ježno zavpil: »Gospodje, vprašam vas, kdo si je zamislil, da mo-rajo iti na vojsko tudi taki brez ušes? Pa še slisim slabo. Tako se ne dela, vam rečem.«

E, bo pa brigada imela enega brez ušesa,« je rekel Ziga in ga potrepil po rami.